

ОБЩИНА ЧЕРВЕН БРЯГ

гр. Червен бряг, обл. Плевен, ул. "Антон I" № 1, тел.: +359 659 927-08, fax.: +359 659 923-51,
www.chervenbryag.bg ; e-mail: municipality@chervenbryag.bg

СВАЩЕ КЪМ КОРАТА

ОБЩИНА ЧЕРВЕН БРЯГ
ОБЛАСТ ПЛЕВЕН

Реш. № 06-00-3
05-01-2016 г.

ДО
ИНЖ. ИВАЙЛО ИВАНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ОБЩИНСКИ СЪВЕТ
ГРАД ЧЕРВЕН БРЯГ

07-01-4
05-01-2016

Относно: Предложение за приемане на Програма за устойчиво развитие на туризма в община Червен бряг през периода 2015-2020 г.

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ,**

На основание чл. 75, ал. 1 от Правилника за организацията и дейността на ОбС, неговите комисии и взаимодействието му с общинска администрация, чл. 21, ал. 1, т. 12 от ЗМСМА и във връзка с чл. 11, ал. 1 от Закона за туризма, предлагам на Общински съвет - Червен бряг да вземе следното

РЕШЕНИЕ:

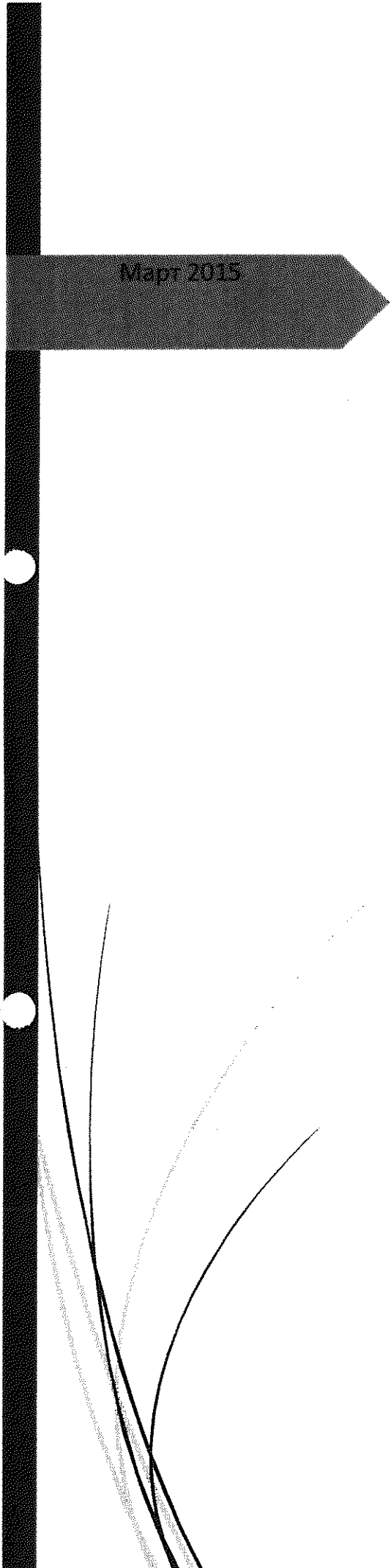
Приема Програма за устойчиво развитие на туризма в община Червен бряг през периода 2015-2020 г.

С уважение,

ИНЖ. ДАНАИЛ ВЪЛОВ

Кмет на община Червен бряг

Март 2015

**ПРОГРАМА ЗА
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ
НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА
ЧЕРВЕН БРЯГ ПРЕЗ
ПЕРИОДА 2015 - 2020г.**

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Въведение

I. СИТУАЦИОНЕН АНАЛИЗ

1. Природни и антропогенни ресурси за развитие на туризма
2. Туристическа база и инфраструктура
3. Тенденции и SWOT – анализ

II. ВИЗИЯ И ЦЕЛИ

1. Визия
2. Цели

III. ПРИОРИТЕТНИ ДЕЙСТВИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

1. Политика на продукта
2. Маркетинг и реклама
3. Задачите на общинската администрация

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Приложения:

1. Списък на обектите на територията на община Червен бряг със статут на недвижими паметници на културата /актуален към 09.2014г/.
2. Военни паметници на територията на община Червен бряг.
3. Списък на категоризираните паметници на културата и защитени природни обекти в община Червен бряг
4. Традиции, обичаи, прояви, събития и атракции.

Въведение

Програмата за развитие на туризма в Община Червен бряг се разработва на основание чл.10, ал.1 от Закона за туризма, в съответствие с приоритетите на Националната стратегия и съобразно задачите на Общински план за развитие и съществуващите местни туристически ресурси и потребности.

Целта на програмата е на първо място да изясни и определи туристическия потенциал на територията на община Червен бряг и на второ място да конкретизира основните стратегически цели за развитие на туризма в община Червен бряг.

Изхождайки от конкретните дадености, досега в община Червен бряг няма опит и традиции в развитието на туризма като цяло. Историческите и географските особености не са определяли и не определят гр. Червен бряг и населените места в общината в категориите на туристическите обособени обекти. Въпреки това природните и културно-историческите условия в община Червен бряг, предлагат възможности за развитие на туризъм в различни форми и с различна интензивност.

Настоящата дългосрочна програма определя рамката за устойчивото развитие на туризма. Очертаните насоки, цели и приоритети ще подпомогнат изготвяне на годишните секторни планове, конкретизацията на инвестиционните проекти през следващия програмен период 2014-2020 г., планове за управление на защитените територии, общите устройствени планове на курортните селища в общината и др.

I. СИТУАЦИОНЕН АНАЛИЗ

1. ПРИРОДНИ И АНТРОПОГЕННИ РЕСУРСИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА

Община Червен бряг е разположена в Северозападна България, на площ от 485 кв. км. и заема югозападната част на област Плевен. Тя е втората по големина в област Плевен и е разположена на железопътната линия София –

Варна. Граничи с общините: Луковит, Роман, Долни Дъбник, Искър, Кнежа и Бяла Слатина.

Град Червен бряг е център на общината. В него са преплетени асфалтови шосейни ленти към Луковит и Тетевен, Етрополе и Ботевград, Ловеч и Троян, Бяла Слатина и Оряхово, Враца и София, Плевен, Русе и Варна. Общината включва четиринадесет селища, в това число два града и дванадесет села: гр. Червен бряг, гр. Койнаре, с. Бресте, с. Горник, с. Глава, с. Девенци, с. Лепица, с. Радомирци, с. Ракита, с. Реселец, с. Рупци, с. Сухаче, с. Телиш, с. Чомаковци.

Община Червен бряг е разположена на границата между Предбалкана и Дунавската хълмиста равнина, на десния бряг на река Искър, до устието на река Златна Панега. Релефът на Предбалканската ивица е много разнообразен и богат с форми, създадени от ерозията и денудацията - дълги асиметрични ридове с остри гребени и паралелни на тях понижения.

На територията на общината не е регистрирана значима сеизмична активност.

На територията на общината се наблюдава тип климат – умереноконтинентален. Умереноконтиненталният е характерен за териториите под 1000 m н. в.

Климатът в общината се характеризира с топла пролет, горещо лято, слънчева есен, студена зима.

За преобладаващата част от територията на общината валежният режим е благоприятен като максималните валежни суми са 120 л. на кв. м. Снежната покривка се задържа около 60 дни. Очакваните промени в климата на общината са свързани с отчетената за България обща тенденция към затопляне, както и увеличаване честотата на екстремните метеорологични и климатични явления като засушавания, проливни валежи, гръмотевични бури и градушки.

Очакванията са за намаляване на годишната амплитуда между максималната и минималната температура на въздуха, като минималната температура се повишава по-бързо от максималната и намалява дебелината на снежната покривка. Това води до изместване на горната граница на широколистните гори към по-голяма надморска височина, увеличаване на недостига на вода в почвата, промяна в ареалите на редица видове и загуба на биоразнообразие.

Очакваните въздействия от промените в климата върху територията са свързани с влошаване на условията за селско и горско стопанство, намаляване на добивите, проблеми с водоснабдяването, повишаване на рисковете от пожари, загуба на биологично разнообразие, влошаване на условията за туризъм и рекреация в общината.

Регионът е богат на природни богатства като карьерни материали – пясък, чакъл, баластра и др., а отскоро са разкрити залежи на природен газ край с. Девенци. На територията на община Червен бряг има 37 защитени природни местности.

Почвената покривка попада в Севернобългарската лесостепна зона и е представена от няколко групи почви: черноземи и сиви горски почви.

Режимът на реките е в пряка зависимост от климатичните условия и валежите. Най-големите реки в общината са Искър, Златна панега, а на територията на с.Реселец и р.Ръчене.

Водният режим на реките Искър и Златна Панега се отличава със сравнително по-нисък зимен и летен отток, който има значително по-високи стойности през пролетта и ранното лято.

В общината няма пунктове за постоянен мониторинг на атмосферните замърсители. Регионалната лаборатория – Плевен към ИАОС извършва периодичен емисионен контрол. Наблюдаваните показатели за качеството на атмосферния въздух са: серен диоксид, азотен диоксид, азотен оксид, озон,

въглероден оксид, оловни аерозоли, общ прах и сероводород, амоняк, метанови въглеводороди, неметанови въглеводороди.

За гр. Червен бряг основни целогодишни източници на емисии са автомобилите, а през зимния сезон и битовите отоплителни инсталации. Коригиращи мерки са измиване и оросяване на улиците и увеличаване на растителността.

Наблюдава се тенденция към увеличаване на емисиите на вредни вещества и замърсяването от транспорта. Разрастването на автомобилните потоци, остаряването и износването на голяма част от моторните превозни средства представляват неблагоприятна перспектива за влошаване на екологичните характеристики на въздуха в прилежащите на пътните артерии райони.

Състоянието на повърхностните и подземните води зависи от концентрацията на урбанизирани територии и промишлените дейности, както и от степента на изграденост на канализационната и пречиствателната инфраструктура. Хидрографската мрежа в общината се формира от реките Искър и Златна Панега.

Канализационната мрежа за отпадъчни води на гр. Червен бряг е стара и амортизирана като положителна тенденция е предстоящата промяна на голяма част от тръбите за отпадни води и изграждането на пречиствателна станция в гр. Черен бряг. Във всички останали населени места на общината няма изградена канализационна мрежа за битово-фекални води. Необходимо е да се проектират и изградят съответните пречиствателни съоръжения, съгласно нормативните изисквания.

Степента на замърсяване и деградиране на почвите в голяма степен е обусловена от дейностите в промишлеността, неефективното земеделие, естествените процеси (водна ерозия, други екзогенни фактори), експлоатацията на природни богатства и депонирането на отпадъците.

На територията на община Червен бряг деградацията на земите и почвите (киселинност, засоляване, заблатяване) е слабо изразена. Добивът и преработката на нерудни изкопаеми не замърсяват почвите с тежки метали. Химическо замърсяване на почвите в общината не е регистрирано.

В покрайнините на населените места са създадени незаконни сметища, които по своята същност се явяват замърсители на почвата и водите.

Озеленените площи на общината се обединяват в зелена система като средство за подобряване на микроклимата и хигиенните условия и за организиране на отдиха на населението. Основа на зелената система са озеленените площи, предназначени за широко обществено ползване – паркове, градини, улично озеленяване, извънселищни паркове и лесопаркове.

Изграден е един градски парк, свързан с централния площад на гр. Червен бряг. Изградени са градски и вътрешноквартални градини.

Община Червен бряг разполага с добри природни ресурси, съхранена природа и биологично разнообразие, които са предпоставки за развитието на селски и семеен туризъм, природосъобразно земеделие и животновъдство.

Липсват ярко изразени екологични проблеми, замърсявания и увреждания на околната среда, застрашаващи човешкото здраве, което е предпоставка за високо качество на живот за жителите и посетителите на общината.

2. ТУРИСТИЧЕСКА БАЗА И ИНФРАСТРУКТУРА

За туристическия профил на община Червен бряг е характерна ориентацията главно към вътрешните пътувания на българските граждани. През 2012г. общият брой на туристите, пребивавали в общината е 2 032 души, в това число 1 908 българи и 124 чужденци. Делът на чуждестранните туристи е сравнително нисък – 6,1 % от общия брой на туристите. През периода 2007-2012г. е регистрирано намаляване значението на чужденците в структурата на посещенията (2007г. – 27,31 %). През този период пътуванията

както на българите, така и на чужденците към общината имат колеблив бавен растеж с флуктуации по отделни години и страни, съобразно пазарната конюнктура.

Необходимо е да се отчете обстоятелството, че в региона на общината се забелязват пропуски при осъществяване и провеждане на активна туристическа политика, въпреки безспорното наличие на природни, културно-исторически и друг тип ресурси. Проблем има и по отношение диверсификацията на туристическия продукт и разширяването на пазарните сегменти в областта на природния, екологичен, специализиран, културно-исторически и познавателен туризъм. Към момента неефективно са провеждани действия за свързани с различни по своя характер рекламни кампании, които да промотират наличните природни и културни дадености на региона, като по този начин да предложат на потребителя един по-голям разнообразен и качествен регионален туристически продукт.

От значение за активното промотиране на общината като туристическа дестинация е, че съществува подчертано желание от страна на администрацията за активно партньорство, сътрудничество и обединяване на усилията с цел развитие на туризма на местно, регионално, а от там и като част от националното ниво. Всичко това ще допринесе за развитие на туристическия потенциал на общината и предоставянето му за ползване от всички граждани – български и чужди. Неминуемо това ще способства и региона да се превърне в притегателен център и да се обособи като нова туристическа дестинация, която да бъде промотирана и разпозната от потенциален потребител. Правилното насочване, ефектното промотиране на съществуващото природно и културно наследство, като туристическа дестинация ще представи и един нов, атрактивен район, който ще привлече туристи от страната и извън нея

През последните години община Червен бряг не увеличава своя пазарен дял в структурата на българския туризъм. Липсата на ясно очертан тренд на растеж показва, че „Червенобрежкия” туризъм следва промените и темповете

на растеж на националния туризъм, а пазарният дял не съответства нито на потенциала на търсене, нито на количеството и качеството на туристическите ресурси на общината.

Таблица 1

**Български и чуждестранни туристи в община Червен бряг през
периода 2007– 2012 г.**

Година	Общо	Българи	Чужденци
2007 година	2 457	1 786	671
2008 година	5 190	4 319	871
2009 година	2 960	2 626	334
2010 година	2 544	2 334	210
2011 година	3 713	3 573	140
2012 година	2 032	1 908	124

Забележка: 1. Данните са за туристите реализирали нощувки в категоризираните места за настаняване

Пазарният дял на ваканционните пътувания намалява за сметка нарастването на краткотрайните и уикендови пътувания. Не нараства и делът на транзитния туризъм главно поради незадоволителната пътна инфраструктура през общината. Нощувките са реализирани в местата за настаняване от ниска категория 1 звезда. Намаляването на средния престой изисква да се преосмислят офертите към туристите и да се съобразят с нагласите им за по-кратък престой. Потвърждава се известната световна тенденция за по-честа, по-кратка и по-евтина почивка.

В структурата на ваканционните пътувания към община Червен бряг преобладават семейните почивки. Пътуванията се осъществяват предимно без

резервация и посредничеството на турагенти и туроператори. Все по-често се използва Интернет като посредник и източник на информация при вземането на решение за туристическо пътуване. Преобладаващата част от пътуващите вече организират своята почивка въз основа на своя предишен опит и препоръките на приятели и близки.

През последните години в туристическото предлагане на община Червен бряг няма осезаеми промени. Малките населени места в общината, съчетаващи благоприятни природни условия с разширяваща се мрежа от къщи за гости, вили и семейни хотели са добра основа за ефективно развитие на целогодишен еко туризъм. Адекватните промени в хотелиерската и ресторантьорската база като свързващо звено между туристите и туристическите ресурси ще подобрят конкурентоспособността и имиджа на туристическа дестинация Червен бряг.

Таблица 2

Брой и капацитет на категоризираната леглова база в община Червен бряг към 01.01.2013 г.

Видове обекти	Брой	Капацитет (бр. Легла)	Категория			
			1 зв.	2 зв.	3 зв.	4 зв.
1. Хотели	1	50	1 зв.			
2. Вилни селища	-	-	-	-	-	-
3. Пансиони	-	-	-	-	-	-
4. Почивни станции	-	-	-	-	-	-
5. Семейни хотели	1	35	1 зв.			

Общо:	2	85				
--------------	----------	-----------	--	--	--	--

Таблица 3

**Брой и капацитет на категоризираните заведения за хранене и
развлечения към 01.01.2013 г.**

Заведения за хранене и развлечения	Брой	Места
1.Ресторанти	6	783
2.Заведения за бързо обслужване	10	480
3.Питейни заведения	57	2 294
4.Кафе-сладкарници	6	300
5.Барове	12	647
Общо:	91	4 504

Като извод се налага фактът, че туризмът в община Червен бряг е слабо развит. През последните години е налице тенденция към намаляване броя на туристите в общината, но добрите природни дадености на с.Реселец и изградената наскоро екопътека са предпоставка за растеж на броя на туристите през следващите години.

На територията на общината липсва достатъчно по вид и капацитет леглова база, която да може да внесе динамичен баланс с търсенето в близките две-три години. Възвръщаемостта на направените инвестиции в хотелиерството изисква повишаване заетостта чрез активен маркетинг и реклама. Сама по себе си настанителната база не дава доказателства за постигане на положителни финансови резултати. Основен фактор за

повишаване заетостта на местата за настаняване е локацията, колко привлекателна е тя, може ли да се използва целогодишно, каква инфраструктура и услуги се предлагат.

Общата, техническата и социалната инфраструктура, включваща транспортната и комуникационна мрежа, електро- и топлоснабдяване, водопровод и канализация, третирането на битовите отпадъци, са сравнително добри, но недостатъчно модернизирани и несъразмерни с бъдещите инвестиционни проекти в туризма.

От 1990г. до 2011г. предлагането на допълнителни дейности за свободното време като открити и закрити плувни басейни, тенис кортове, спортни площадки и фитнес центрове не претърпя развитие. През последните години не се изгради и допълнителна инфраструктура, позволяваща развитие на спортни дейности като стени за катерене, пейнтбол игрища, стрелба с лък, гребане с кану-каяк, панорамни полети с мото-делта планер и др. Същевременно достъпът до непознати и по-непопулярни туристически обекти често е затруднен, поради липса, както на маркировка, така и на добра инфраструктура.

Предлагането на удобни места за практикуване на зимни спортове на практика е силно ограничено в региона.

Анализът на туристическите ресурси и предлагането открояват два сегмента, които оформят основните продукти и които ще се продават успешно занапред:

- ✓ Природа – (еко-туризъм, познавателен, лечебен, вело-туризъм и др.);
- ✓ Наследство – (културен, исторически, религиозен, познавателен).

3. ТЕНДЕНЦИИ И SWOT-АНАЛИЗ

Основните тенденции в европейския туризъм, които ще се проектират и върху бъдещото развитие и инвестиционните намерения в община Червен бряг до 2020 г. са:

- ✓ При предлагането на туристическите продукти и пакети ще нараства ролята на приключенията и уникалните изживявания, релаксацията, активното социално общуване и хоби-дейностите, активното прекарване на почивката в неурбанизирани курорти с типичен национален колорит, предлагането на регионални туристически специалитети. Поставя се акцент на типично националното начало по цялата верига на туристическото предлагане. Всичко, което може да роди човешкото въображение се включва в туристически оборот.;
- ✓ Туризмът все повече ще се използва като средство за съхранение и валоризация на природните ресурси, за комерсиализация и социализация на културното наследство. Сериозно предизвикателство в туризма ще бъде балансирането между опазване на околната среда и икономическите ползи от туристическите дейности. Утвърждава се нова екологична архитектура, изграждат се сертифицирани екохотели и хотели с екоиновации.;
- ✓ Новото строителство в туризма се поставя в пряка зависимост от значимостта и многообразието на природните и антропогенни ресурси. В хотелиерството се предлагат бутикови хотели, хотели-хибриди със силно развит ретро-интериор, дори т. нар. хотели-особняци; малки семейни хотели със СПА и уелнес насоченост. Търсят се възможности да се предложи целия набор от услуги, като се отчита общия ефект – някои съоръжения са губещи и нерентабилни, но това се компенсира от други.;
- ✓ Непрекъснато ще нарастват туристическите пътувания, мотивирани от грижата за здравето, дълголетието и красотата на човешкото тяло.;
- ✓ Търсенето на специализиран туризъм ще нараства по-бързо от търсенето на масовия морски и планински туризъм. Увеличаване на пазарния дял ще има при здравния туризъм (СПА, уелнес, балнеология), културния туризъм, зимните слънчеви почивки, конферентния и приключенски туризъм.;
- ✓ Ефектът от промените в климата е свързан с по-малка продължителност на снегозадържане в зоните с по-ниска надморска височина, което влияе на

продължителността на сезона за зимни спортове особено в планинските зони със средна надморска височина.;

- ✓ Увеличаващите се предпочитания към мобилност ще засилят интереса към къмпинговия туризъм, особено към къмпингите от висока категория.;
- ✓ Ще се разширява практиката на двуразово ползване на годишната отпуската (лято-зима).;
- ✓ Като основни средства за комуникация категорично се открояват интернет-рекламата като най-често използвана при избора на хотел. Важна роля ще играят социалните мрежи, сайтове като Facebook, Twitter и др. Въпреки това препоръката („word of mouth”) ще остане сред най-достоверните и влиятелни промоционални средства. Доволният турист води след себе си други клиенти, а разрушителното действие на недоволния гост се мултиплицира.;
- ✓ Очакваните тенденции в развитието на туристическото поведение са изразени в: нарастване изискванията на туристите към качеството, специфичността, атрактивността и разнообразието на предлаганите туристически услуги; увеличаване на изискванията на туристите, свързани с качеството на техническата инфраструктура на страната и курортите; предлагането на специфични услуги по интереси и потребности; туристите в по-голяма степен оценяват важността на личностния фактор – персонал и мениджърски екип, в сравнение с материалната база; нарастване на дела на детските и младежки пътувания, особено на учащите за участие в културно-образователния туризъм, пътувания с цел обучение и др.; увеличаване пътуванията на хората от третата възраст и дори четвъртата възраст (над 80 год.).;

Съвременният турист се характеризира с:

- ✓ Туристически опит, който му позволява да оцени стойността на туристическите услуги и да избере най-доброто съотношение качество-цена;

- ✓ Изисква повече, защото разполага с повече информация. По-информиран е за продукта като цяло и за съответната туристическа дестинация. Знае, че участва в един пазар на предлагане, а не на търсене;
- ✓ Търси истината, а не обещания. Изисква сигурност и гаранция за покупката, въпреки че при определени обстоятелства е склонен да приеме и някои изненади;
- ✓ Исква да бъде по-активен и да участва в преживяването като сам избира елементите му;
- ✓ Запазва предпочитанията си към традиционните и сравнително близките дестинации;
- ✓ Притежава по-развито съзнание за щадящо околната среда устойчиво ползване на природните ресурси, т. нар. отговорен туризъм, под което разбира равновесие между природния пейзаж и урбанизацията;
- ✓ Желее да установява нови контакти с местното население. Исква да бъде добре посрещнат и приет, да се интегрира в нови среди.

В съзнанието на българския турист присъстват основно четири специализирани вида туризъм – културен, селски, СПА и екотуризм. Това определя и основните видове предпочитания на туристите към тези четири форми на туризъм:

- ✓ Туристите, търсещи почивка тип „релакс” – ръководени са от мотива за пълно отпускане и активна почивка. За тях предпочитани форми на туризъм са селският, екотуризмът и кулинарният туризъм;
- ✓ Туристите, търсещи почивка тип „приключение” – желаят разнообразни дейности, посещения на интересни места и забележителности, разходки. Искат да изживеят вълнуващи и запомнящи се мигове. Основните предпочитани форми са свързани с планински, културен, приключенски туризъм и риболов;
- ✓ Туристи, търсещи почивка тип „антистрес” – желаят почивка без натоварване, насочена с грижа към себе си и собственото здраве. Предпочитат СПА / уелнес / балнеопроцедури;

- ✓ Туристи, търсещи почивки тип „забавление“ – предпочитат места с много заведения и клубове за забавления, където могат да се срещат с нови хора. Предпочитани основни форми на туризъм – кулинарен, винен, приключенски.

За добро обслужване като правило се приема онова обслужване, което отговаря на изискванията и очакванията на клиентите, нещо повече – съвременните виждания са, че то трябва да надвишава тези очаквания. В основата на доброто обслужване стои връзката между очакваното и съответстващо обслужване.

Чрез матрицата на SWOT-анализа бяха определени силните и слаби страни на туризма в община Червен бряг, конкурентните предимства на туристическата дестинация, избора на приоритетни действия в програмата и рисковете при нейното изпълнение:

Силни страни	Слаби страни
▪ Благоприятно географско положение, лесен и бърз достъп; ▪ Многообразие от природни и антропогенни ресурси за устойчиво развитие на всички видове и форми туризъм, както самостоятелно, така и чрез ефективно комбиниране помежду си; ▪ Чиста и съхранена природна среда. Биологично разнообразие и наличие на защитени територии.	▪ Слаба социализация на обектите на културно-историческото наследство; ▪ Ниска заетост на легловата база; ▪ Липса на идентичност на региона; ▪ Няма съгласувана единна маркетингова стратегия за региона; ▪ Недостатъчно модерна регионална и местна инфраструктура – пътища, телекомуникации,

Привлекателни природни пейзажи. Наличие на екопътеки в района на с. Реселец; ▪ Дейности по опазване и съхранение на природното и културно наследство и неговото интерпретиране.	водоснабдяване, пречиствателни станции, паркове и зелени площи; ▪ Недостатъчна популярност и трудна достъпност до някои природни и курно-исторически забележителности; ▪ Липса на предлагане на допълнителни услуги – конна езда, стрелба с лък, пейнтбол, скално катерене, екстремни изживявания и др.; ▪ Слаба разпознаваемост на туристическия район, в който се намира общината като туристическа дестинация; ▪ Недостатъчно финансови средства за разработване и издаване на информационни материали и налагане на общината на туристическия пазар. ▪ Недостатъчно развити публично-частни партньорства. ▪ Недобро обслужване ,поради ниска квалификация на кадрите, лоши езикови познания.
--	--

	▪ Недобра хигиена в населените места с туристически потенциал. ▪ Ценовата политика не съответства на предлаганите туристически услуги.
Възможности	Заплахи
▪ Нарастване търсенето на продукти, базирани на природно и културно наследство; ▪ Изработване на запазен знак за легитимиране на общината като туристическа дестинация; ▪ По-ефективно използване на съвременните информационни технологии за реклама, резервации и други чрез интернет.	▪ Задълбочаване на финансово-икономическата криза в Европа; ▪ Силна конкуренция от близките общини и дестинации; ▪ Липса на работа с туроператори и туристически агенти; ▪ Влошаване състоянието на туристическите обекти и атракции в резултат на прекомерна експлоатация.

Към обективно съществуващите отрицателни страни на туризма, които имат универсален характер – сезонност, сектор със сравнително висока трудоемкост и ограничени възможности за повишаване производителността на труда, туризмът в общината е „обременен” и с трудности, свързани с финансирането. Приходите, генерирани от инвестиционни проекти в туризма, често са нестабилни, сезонни, което поражда загриженост за навременното погасяване на кредитите.

II. ВИЗИЯ И ЦЕЛИ

1. Визия

Община Червен бряг да се превърне в туристическа дестинация със симетрично и устойчиво развитие на целогодишен туризъм, не само с регионално, но и с национално значение, и с главна туристическа функция - развитието на еко, СПА и балнеотуризм с допълнителни функции – културен, планински, делови, спортен, приключенски, лов и риболов, организиране на срещи, конференции, семинари, обучение, презентации и други корпоративни прояви.

2. Цели

***ОСНОВНАТА ЦЕЛ** на дългосрочната програма е да се определят дефицитите, подходите и приоритетните действия за устойчиво развитие на международния и вътрешен туризъм в Червенобрежкия край.*

***СЪПЪТСТВАЩИТЕ ЦЕЛИ** трябва да бъдат насочени към:*

1. Балансирано развитие на продукта.

Инвестиционната политика да се насочи към използване на потенциала с високи конкурентни предимства – еко и СПА туризъм, и към разнообразяване на атракциите, анимационните програми и допълнителните туристически услуги.

2. Провеждане на активна маркетингова политика на дестинацията за популяризиране и утвърждаване имиджа на туристическия пазар.

Повишаване на привлекателността на туристическата марка под мотото: „Червенобрежки край – близо до природата”.

3. Осигуряване на високо качество на туристическия продукт по цялата верига на туристическото обслужване.

4. Опазване и подобряване състоянието на околната среда в съответствие с международните стандарти и изисквания.

Да се поддържа и развива качеството на природната среда – урбанистичен и природен пейзаж, както и да се избягва всякакво физическо и визуално изменение на околната среда, което би довело до нарушаване на равновесието и биологичното разнообразие или до неестетичност на средата.

5. Укрепване на институционалната рамка за развитието на туризма в общината.

Насърчаване координирането на политиката и сътрудничеството между местната власт, частния сектор и неправителствените организации.

Основните форми на специализиран туризъм, подходящи за развитие в общината и даващи възможност за индивидуални и групови посещения:

- ✓ *Туризъм, базиран на природен потенциал* – определен от Световния съюз за опазване на природата (IUCN) като пътуване или посещение, отговорно към околната среда, до сравнително непокътнати природни територии с цел удоволствие от възприемането на природата (и всички съпътстващи я културни забележителности – както минали, така и настоящи), което подкрепя опазването на природата и при което посетителите оказват ниска степен на негативно въздействие;
- ✓ *Туризъм, базиран на културен потенциал* – свързва се с посещение на паметници на културното и историческо наследство, както и с театрални и музикални постановки, фестивали, локализации, известни със специфични занаяти, фолклор, музеи и археологически обекти.

Двете форми на туризъм няма да се развиват изолирано една от друга. Комбинирането на природни с културни и исторически забележителности дава възможности за предлагане на туристически продукт с по-висока добавена стойност.

Основните направления, свързани с развитието на туризма в общината ще се базират на потенциала (природно и културно наследство), с който разполага, като продуктовата диверсификация се осъществи чрез разработването на нови продукти, базирани на следните възможни допълнения:

- ✓ Еко / селски туризъм;
- ✓ Среци, конференции и изложби;
- ✓ Семейен туризъм.

Основните предизвикателства и рискове са свързани с инфраструктурното осигуряване. Изграждането на съоразения (в това число за допълнителни развлекателни дейности), поддържането и съхранението на атракциите ще продължи да бъде основно предизвикателство пред общината.

III. ПРИОРИТЕТНИ ДЕЙСТВИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

За изпълнение целите на програмата се предвиждат следните приоритетни действия:

1. ПОЛИТИКА НА ПРОДУКТА

- ✓ ***Ускорено благоустрояване на курортните селища на общината.***

Подобряване на пътната инфраструктура с приоритет входа и изхода на гр. Червен бряг и транспортното обслужване на населените места и туристическите локализации в общината.

- ✓ ***Изграждане на общински туристически информационен център.***
- ✓ ***Поставяне в централната част на Червен бряг на информационна точка (киоск),***

който да предоставя на гостите на общината информация за туристическите обекти.

- ✓ ***Изграждане на мултифункционални спортни игрища и детски площадки в населените места с изразен туристически профил.***

Изграждането на игрищата да започне от гр. Червен бряг и с. Реселец.

- ✓ ***Изграждане на нови туристически и еко-пътеки*** за разнообразяване на престоя на посетителите, които проявяват интерес за разходки. Същите да се обозначат и маркират със съответните указателни табели, с помощни средства като въжета, мостчета, рампи с цел улесняване и осигуряване на безопасност на прехода по тях.

- ✓ *Създаване на творчески работилници и интерактивни експозиции*, с цел създаване на допълнително разнообразие при предлагането на закрити развлекателни дейности. В тях при лошо време посетителите да научат повече за историята на занаятите и/или да участват сами в дейностите; организиране на кулинарни обучения с характерни ястия от региона; изграждане на детски центрове – напр. приказна къща, детска стая за игри и т.н.
- ✓ *Разработване на специфични за района туристически продукти, атракции, стоки и допълнителни услуги, интегриращи природните и културно-исторически ресурси, създаване на условия за развитие на ловен и риболовен туризъм.*
- ✓ *Доокомплектоване на населените места с нови туристически обекти с развлекателен и приключенски характер* – туристически пътеки и планински веломаршрути, обекти за катерене, парапланеризъм, маршрути с приключенски паркове за деца и възрастни, места за наблюдение на птици и диви животни; създаване на конни бази с манеж за обучение, любителска езда и маршрути за конна езда; открит аквапарк с водни атракции, въжени градини, открити и закрити басейни, тенис кортове, мини голф игрище, открити барбекюта, детски площадки.
- ✓ *Разширяване на мрежата от екохотели, сертифицирани с екомаркировка.* Нови импулси на растеж да дойдат по линия на еко туризма чрез, предлагане на екопътека с. Реселец, специализирани интерпретативни маршрути, ботанически маршрути и др.
- ✓ *Проучване, консервиране и социализиране на археологически обект с. Сухаче.* Да се позиционират за посещения на транзитно преминаващи и любители на археологическото наследство.
- ✓ *Обогатяване на специализираната инфраструктура за приключенски туризъм*, чрез предлагане на приключенски парк за деца и възрастни, преходи с АТВ-та, спускане с въртяща се сфера, юртов лагер. Изграждане на въжен парк с различни атракции, включително въжена градина за деца

т. нар. „птичи телефон” и др., да се предложат писти за маунтинбайк, скално катерене, високопланински маратон.

- ✓ *Ефективно да се работи за изграждането на нови видове туристически обекти* в различните населени места.

2. МАРКЕТИНГ И РЕКЛАМА

Главната цел на тези дейности е да се повиши информираността за туристическия продукт, да се създаде идентичност на района като туристическа дестинация и утвърди неговата търговска марка.

За това е необходимо:

- ✓ Във всички рекламни и PR-дейности да се лансира слогана: „Червенобрежки край – близо до природата”;
- ✓ Основни емитиращи пазари за туризма в общината ще бъдат и занапред Плевен, Ловеч, Русе, София, Варна, обиколни пътувания за туристи от Германия, Австрия, Холандия, Белгия, автомобилните пътувания на румънските туристи;
- ✓ Да се направи маркетингово проучване на потребителското търсене и промоция на туристическия продукт;
- ✓ Да се издаде виртуален тур на диск за туристическия потенциал на общината и на пътеводител;
- ✓ Да се използват националните спортни събития за активна реклама на региона;
- ✓ Да се обърне поглед към събития от настоящето и миналото, които имат добър отзвук.
- ✓ Активиране на сътрудничеството и съвместния маркетинг с туроператори (местни и чуждестранни), организации, институции и бизнеса за разширяване на обиколните маршрути и специализираните пътувания. По-голямо значение да се даде на организирането и провеждането на културните маршрути, предлагащи цялостни пакети от разнообразни типове културно наследство, съчетани с природни забележителности.

- ✓ Активиране на сътрудничеството със съседни общини – Положителна стъпка в тази посока е изпълнението съвместно с общините Луковит и Ябланица проект: „Магията на долината на Панега“ - Маркетинг на туристическа дестинация Луковит-Ябланица-Червен бряг“
- ✓ Да се включи в активен туристически оборот римския път през с. Реселец.
- ✓ Конферентният и инсентив туризъм имат ресурса да се развиват чрез организиране на национални, регионални и местни събития, фирмени срещи и конференции, тийм билдинг и тренинг обучения.
- ✓ Да се предложат повече летни и зимни програми за тиймбилдинг, едnodневни и неколкодневни групови и индивидуални излети и походи в планината с водач, военизирани игри с еърсофт оръжия (точни реплики на истинските оръжия), ориентиране в непозната местност с карта и компас, фотосафари, OFF-ROAD разходки, екстремни приключения, спускане с рапел, алпийски тролеи, лагери за оцеляване в планински условия, организиране на турове тип „сафари“ и др.
- ✓ Да се осигурят повече средства за рекламната дейност за участия в туристически борси и изложения. Средствата от туристическия данък да се използват основно за реклама.
- ✓ В рекламните материали да се постави акцент върху конкурентните предимства на общината.
- ✓ с. Реселец да се утвърди като дестинация на еко туризъм с посещение на изградената екопътека.
- ✓ Съобразно съвременните тенденции в комуникационния процес по-мощно да се използва интернет за предоставяне на информация и за резервиране в местата за настаняване.
- ✓ Съвместно със специалисти от местните административни структури и туроператори да се разработят нови атракции, допълнителни туристически услуги, ваканционни и уикендови маршрутни пакети; събори и фестивали на автентичния фолклор. Вниманието следва да се обърне върху разработване и изпълнение на програма за подготовка/подобряване на

уменията на екскурзоводите – интерпретатори в музеите, археологическите обекти и защитените територии.

3. ЗАДАЧИТЕ НА ОБЩИНСКАТА АДМИНИСТРАЦИЯ

- ✓ Подпомагане на дейностите по привличане на частни и корпоративни инвестиции и да съдействат за реализиране на проекти за устойчиво и балансирано развитие на туризма в община Червен бряг. Развиват публично-частното партньорство чрез създаване на нови туристически обекти, продукти и инфраструктура.
- ✓ Стимулиране и осигуряване на подкрепа за нови атракции, събития и дейности. Създаване на „Клъстери” в туризма за взаимно подпомагане и преодоляване на негативните икономически промени.
- ✓ Инвестиции в инфраструктурата, чрез използване на възможностите на оперативните програми. Търсене на алтернативни форми на достъп до туристическите обекти и осигуряване на пречиствателни съоръжения.
- ✓ Участие и контрол при териториалното планиране и интеграцията на туризма с другите сектори. Даване приоритет на местата за настаняване и на туристическите съоръжения, които отразяват специфичния характер на дестинацията и минимизират негативното въздействие върху околната среда.
- ✓ Извършване на периодични проверки (одити) на природните и културни ресурси, подкрепа за тяхното съхранение и развитие.
- ✓ Политика на общината по отношение обезпечаване на сектор туризъм с кадрови ресурс.
- ✓ В училищата (ПГХТ "Юрий Гагарин") на територията на общината, в които има паралелки за обучение в областта на туризма да се утвърдят като образователни центрове за подготовка на квалифицирани специалисти със средно образование.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Община Червен бряг има възможностите да се превърне в туристическа дестинация, конкурентоспособна както на вътрешния, така и на международния пазар единствено чрез активна маркетингова политика и предприемане на последователни стъпки, имащи за цел да легитимират общината и да я направят разпознаваема в сектора на туризма.

На територията на общината има атрактивни ресурси и адекватна база за балансирано развитие на туризма и за ефективно надграждане на туристически обекти.

Осигуряването на стратегическо партньорство между местните власти и частния бизнес има ключово значение за изпълнение на програмата. Тя ще има постоянен мониторинг, текущо отчитане и съответната актуализация. Отделните приоритетни действия от програмата ще се конкретизират в годишните програми за развитие на туризма в община Червен бряг.

ОБЛАСТ: Плевен

ОБЩИНА: Червен бряг

НАСЕЛЕНО МЯСТО:

№ по ред	Населено място	ОБЕКТ (адрес, локализация)	Кадастрални данни			Деклариран с: письмо № / протокол № / списък	обявен в: ДВ бр./год. /протокол на НСОПК	свален с: письмо № / протокол № / ДВ бр./год.	Вид	Категория	Елемент на групов ПК
			кв.	парц.	пл. №						
1	с.Глава	Антично селище, 2км.северно					ДВ.бр.25 от 28.03.1969г.		археологически	местно	
2	с.Глава	Късноантично селище, м.Козовското, 200м.южно					ДВ.бр.91 от 1979г.		археологически	местно	
3	с.Горник	Първата къща на Илия Вълчев Даскалов (с паметна плача на Цв.Даскалов)	15	VI	262	Писмо №4439 от 24.11.1981г.			архитектурно-строителен		
4	с.Горник	Втората къща на Илия Вълчев Даскалов	15 X		262	Писмо №4439 от 24.11.1981г.			архитектурно-строителен		
5	с.Горник	Къща на Ненчо Ненов Ценков - Вълчинковски (на Иванка Хр.Ненова)	26 VIII		249	Писмо №4439 от 24.11.1981г.			архитектурно-строителен		

Приложение №1

6	с.Горник	Историческо място, 500м.западно - СВАПЕН				ДВ.бр.63 от 10.08.1973г.	ДВ.бр.9 1 от 1992г.	исторически	за сведение	
7	с.Девенци	Пещера, м.Скок				Регистър на ПК от 1956г.		археологически		
8	с.Девенци	Манастир, м.Скок				Регистър на ПК от 1956г.		археологически		
9	гр.Койнаре	Родна къща на Милчо Симеонов Фильов - СВАПЕН	60 II	665		ДВ.бр.19 от 07.03.1969г	ДВ.бр.9 1 от 1992г.	исторически	за сведение	
10	гр.Койнаре	Каменна могила, м.Лъката				РМС №1711 от 22.10.1962г.		археологически	национално	
11	с.Лепица	Къща на Никола Начев (на Ангел Николов)				Писмо №4439 от 24.11.1981г.		архитектурно-строителен		
12	с.Лепица	Къща на Мария Илиева				Писмо №4439 от 24.11.1981г.		архитектурно-строителен		
13	с.Лепица	Църквата				Писмо №4439 от 24.11.1981г.		архитектурно-строителен		

14	с.Лепица	Лобно място на ятаци - на шосето за с.Сухаче, 700м.западно					ДВ.бр.19 от 07.03.1969г	исторически	местно	
15	с.Лепица	Лобно място на партизани - м.Петолъчката, 3км.северозападно					ДВ.бр.19 от 07.03.1969г	исторически	местно	
16	с.Лепица	Воденица на Тошо Дончов					Писмо №2835 от 13.08.1976г.	архитектурно- строителен		
17	с.Радомирци	Къща на Иванка Козарска (известна като къща на Козарите)					Писмо №4439 от 24.11.1981г.	архитектурно- строителен		
18	с.Радомирци	Къща на Тодор Ст.Рабаджиев (известна като къща на Рабаджиите)					Писмо №4439 от 24.11.1981г.	архитектурно- строителен		
19	с.Радомирци	Къща на Стефан Ат.Гушеров (известна като къща на Гушерите)					Писмо №4439 от 24.11.1981г.	архитектурно- строителен		
20	с.Радомирци	Къща на Димитър Христов (на васл. Хр.Д.Христов)					Писмо №4439 от 24.11.1981г.	архитектурно- строителен		
21	с.Радомирци	Къща на Хр.Стойков (на наследниците на Г.Хр.Стойков)					Писмо №4439 от 24.11.1981г.	архитектурно- строителен		

22	с.Радомирци	Къща на Георги Митрев (известна като къща на Георги Бирника)				Писмо №4439 от 24.11.1981г.			архитектурно-строителен		
23	с.Радомирци	Мост (каменен), 500м.западно от селото				Регистър на ПК от 1956г.			архитектурно-строителен		
24	с.Ракита	Църква "Св. Параскева"				Списък от 30.07.1975г.			Паметник на Културата		
		Църква "Св. Параскева"				Списък от 27.07.1979г.			архитектурно-строителен и художествен		
		Църква "Св. Параскева"				Писмо №65 от 11.01.1980г.			художествен	I гр.	
25	с.Ракита	Къща на Вера Бейкова				Писмо №65 от 11.02.1980г.			архитектурно-строителен		

26	с.Ракита	Магазин и жилище на Генчо Бейковски -СВАЛЕН	46 IV	759	Писмо №65 от 11.02.1980г.		Писмо №1330 от 05.08.1 99г. (магази на)	архитектурно- строителен		
27	с.Ракита	Къща на Георги Глого (възр.)			Писмо №65 от 11.02.1980г.			архитектурно- строителен		
28	с.Ракита	Къща на ул.Девенска №25			Писмо №65 от 11.02.1980г.			архитектурно- строителен		
29	с.Реселец	Къща близък на Ангел Даков (на наследниците на Върбан Нинев Даков)	16	71	Писмо №4439 от 24.11.1981г.			архитектурно- строителен		
30	с.Реселец	Къща на Иван Хинов (на Петър Хр.Иванов)	15 VI	69	Писмо №4439 от 24.11.1981г.			архитектурно- строителен		
31	с.Реселец	Мост между с.Реселец и с.Брегаре			Писмо №4439 от 24.11.1981г.			архитектурно- строителен		
32	с.Реселец	Воденица и тепавица на Васил Цанов Иванов (извън регулация)			Писмо №4439 от 24.11.1981г.			архитектурно- строителен		

33	с.Реселец	Воденица на Нина до Т.Христова (извън регулация)	до кв.1 5		Писмо №4439 от 24.11.1981г.			архитектурно-строителен		
34	с.Реселец	Воденица на Герчо Петрановски	м/у кв. 63 и кв. 64		Писмо №4439 от 24.11.1981г.			архитектурно-строителен		
35	с.Реселец	Църква "Св.Георги"			Списък от 27.07.1979г.			архитектурно-строителен и художествен		
		Църква "Св.Георги"			Писмо №65 от 11.01.1980г./			художествен	II гр.	
		Църква "Св.Георги"		VIII	Писмо №4439 от 24.11.1981г.			архитектурно-строителен		
36	с.Реселец	Антична крепост, м.Градицето, 500м.западно					ДВ.бр.88 от 09.11.1965г.	архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	местно	
37	с.Реселец	Римско селище - гара Реселец					ДВ.бр.88 от 09.11.1965г.	архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	местно	
38	с.Рупци	Къща на Иван Комитата			Писмо №4935 от 29.11.1981г.			архитектурно-строителен		

39	с. Сухаче	Къща на Стефан Ватев (старата поща)	31 V	149	Писмо №4439 от 24.11.1981г.	архитектурно-строителен		
40	с. Сухаче	Къща на Пешовите (на Мария Петкова Пешова)			Писмо №4439 от 24.11.1981г.	архитектурно-строителен		
41	с. Сухаче	Антично селище, м. Селище, 3км. западно			ДВ. бр. 25 от 28.03.1969г.	археологически	местно	
		Вилно Стопанство от римската епоха и селище, м. Селище			Предложение за промяна на наименованието на обекта и за предоставяне на статут и режими Протокол №РД 09-288 от 19.10.2011 - граници и режими	групова - археологична	местно	
		Селище от римската епоха, м. Селище			Предложение за предоставяне на статут и режими Протокол на СЕСОНКЦ №24 от 26.03.2012	археологически	местно	Вилно Стопанство от римската епоха и селище, м. Селище

		Вилно Стопанство от римската епоха , м. Селище						Предложение за предоставяне на статут и режими Протокол на СЕСОНКЦ №24 от 26.03.2012	археологически	местно	Вилно Стопанство от римската епоха и селище , м. Селище
42	с. Сухаче	Лобно място на ятаци, м. Подреновица, 1,5 км. южно						ДВ.бр. 19 от 07.03.1969г	исторически	местно	
43	с. Сухаче	Родната къща на Георги Тошев Гергов	19	VIII				ДВ.бр. 19 от 07.03.1969г	исторически	местно	
44	с. Сухаче	Кошарата на дядо Вълко, м. Голия връх, 2 км. югозападно						ДВ.бр. 19 от 07.03.1969г	исторически	местно	
45	с. Телиш	Паметник братска могила, 200 м. югоизточно						ДВ.бр. 93 от 02.12.1969г.	исторически	местно	
46	с. Телиш	Паметник братска могила - 4бр., м. Паметниците, 2 км. югоизточно						ДВ.бр. 93 от 02.12.1969г.	исторически	местно	
47	с. Телиш	Паметник братска могила, 200 м. югоизточно						ДВ.бр. 93 от 02.12.1969г.	исторически	местно	
		Църква "Св. Богородица"					Списък от 27.07.1979г.		архитектурно-строителен и художествен		

48	гр. Червен бряг	Църква "Св. Богородица"				Писмо №65 от 11.01.1980г.			художествен	II гр.	
		Църква				Писмо №4935 от 29.11.1981г.			архитектурно- строителен		
49	гр. Червен бряг	Къща на Аврам Витков Йотов				Писмо №4935 от 29.11.1981г.			архитектурно- строителен		
50	гр. Червен бряг	Къща на Вълчо Нешков				Писмо №4935 от 29.11.1981г.			архитектурно- строителен		
51	гр. Червен бряг	Бивша гимназия (основно училище), ул. М. Ив. Лазаров	5		58	Писмо №4439 от 24.11.1981г.			архитектурно- строителен		
52	гр. Червен бряг	Страда на градския съд (центъра пазара)	4 I		54	Писмо №4439 от 24.11.1981г.			архитектурно- строителен		
53	гр. Червен бряг	Недоизградена църква, ул. Л. Станев	9 III		65	Писмо №4439 от 24.11.1981г.			архитектурно- строителен		
54	гр. Червен бряг	Къща на Стоян Милкин (V кв. Червен бряг, преди с. Червен бряг)				Писмо №4439 от 24.11.1981г.			архитектурно- строителен		
55	гр. Червен бряг	Къща на Тоню Ангелов (V кв. Червен бряг, преди с. Червен бряг)				Писмо №4439 от 24.11.1981г.			архитектурно- строителен		

56	гр. Червен бряг	Партизанско скривалище, м. Ежов Дол, 5км. югоизточно - СВАЛЕН					ДВ.бр.63 от 10.08.1973г.	ДВ.бр.91 от 1992г.	исторически	за сведение	
57	гр. Червен бряг	Къща на Мария Ангелова Милкина	70	321		Писмо №3849 от 07.08.1989г.			архитектурно-строителен	пр.к. За сведение	
58	с. Чомаковци	Къща на Йонко Цветков				Писмо №2835 от 13.08.1976г.			архитектурно-строителен		
59	с. Чомаковци	Църква "Успение Пресветая Богородица" (постр. от Уста Генчо от Трявна1894г.)				Писмо №2838 от 13.08.1976г.			художествен		
		Църква "Успение Пресветая Богородица" (постр. от Уста Генчо от Трявна1894г.)				Писмо №2835 от 13.08.1976г.			архитектурно-строителен		
60	с. Чомаковци	Антична крепост - Чомаковско градище и некропол, в селото					ДВ.бр 25 от 28.03.1969г.		археологически	за сведение	
61	с. Чомаковци	Тракийска крепост, м. Калето, 2км. източно					ДВ.бр.91 от 1979г.		археологически		
62	с. Чомаковци	Къща на Йонко Цв. Маринов	96 X	775		Писмо №3848 от 07.08.1989г.			архитектурно-строителен		

63	с.Чомаковци	Част от обществена сграда с многоцветна подова мозайка, разкрита в двора на Тодор Офицерски			
----	-------------	---	--	--	--

Писмо №2827
от 09.08.1990г.

археологически

Приложение 3

СПИСЪК

На категоризираните исторически паметници на културата и защитени природни обекти в
община Червен бряг

гр. ЧЕРВЕН БРЯГ

1. Паметник на съпротивата на хълма „Голеш“, в града. Проектът е дело на проф.Любомир Далчев и проф.арх. Доросиев. Открит е на 18.10.1981 година.
2. Пет надгробни могили.
3. Праисторическо селище в м. "Лесковец", 5 км югоизточно от града.
4. Праисторическо селище в м. "Жабек" км източно от града.
5. Антично селище в м. „Лясковец“, 5 км югозападно.
6. Антично селище в м. „Биволски камък“, на 2,5 км югозападно.
7. Средновековно селище в м. "Добролък", 1 км южно
8. Средновековна църква в м. „Селището“, 1 км южно.
9. Скални рисунки в м. „Куклите“, 7 км южно.
10. Летен дъб - пирамидална форма в двора на Петър Б. Петров, ул. "Паисий" №66. Заповед 1301/05.05.1974 год. на МГОПС.
11. Летен дъб в двора на Стефан Андреев, ул. "В. Левски" №14. Заповед № 1301/05.05.1974 год. на МГОПС.
12. Летен дъб в двора на Седма ж. п. секция. Заповед № 511/24.02.1976 г. на МГОПС.
13. Източен чинар - 8 бр. И 1 бр. Червен дъб в двора на мелницата. Заповед № 511/24.02.1976 г. на МГОПС.
14. Бяла черница в Пети кв. Заповед № 511/24.02.1976 г. на МГОПС.
15. Благуи в лозето на Дашко Велев Иванчев. Заповед 306/07.04.1983 год.
16. Благуи в лозето на Цветко В. Иванов. Заповед 306/07.04.1983 год.
17. Църквата "Света Троица" /старата църква/, декларирана като архитектурен паметник на културата с местно значение с писмо № 4135/27.11.1984 год. на Националния институт за паметници на културата. Изцяло реконструирана и открита като юбилеен обект през 1999 год. С писмо № 4135/27.11.1984 год. на НИПК и във връзка със списък, одобрен от Комитета за изкуство и култура на 29.01.1979 год. са декларирани наред с историческите ПК и следните архитектурни паметници:
18. Църквата "Св. Богородица" в Пети квартал- кв.66, парц. IV - деклариран като архитектурно-художествен паметник на културата от местно значение.
19. СОУ "Д-р Петър Берон"- Първа база - адрес: ул. "Търговска" № 25, кв. 5, парц. 2- архитектурен ПК с местно значение.
20. Къщата на Милчо Петров Милев - Пети кв. парц. 5
21. Къщата на Иван и Петкана Ангелови - Пети кв. кв. 70
22. Двуетажна масивна сграда на бившия съд, адрес: гр. Ч.бряг, ул. "В.Андонов" №13, кв. 9, парц. 54, архитектурен ПК с местно значение.
23. Къща на Аврам Витков Йотов
24. Къща на Вълчо Нешков

с. ГЛАВА

1. Паметен знак на загиналите в Балканската, Междусъюзническата, Първата и Втората световна война. Изработен е в Техникума по каменообработване с. Кунино. Открит на 31.05.1997 год. Поставен на фасадата на кметството.

2. Три надгробни могили.
3. Антично селище на 1,5 км югозападно от селото.
4. Полски бряст в двора на у-ще "Хр. Ботев". Обявен със заповед № 583/26.09.1984 год.
5. Черна топола в м/Върбалака". Обявена със заповед № 583/26.09.1984 г.
6. Черна топола в м. "Ангеловото". Обявена със заповед № 583/26.09.1984 г.
7. Бели тополи в м. "Острова". Обявени със същата заповед
8. Бяла топола в м. "Продол". Обявена със същата заповед

с. ГОРНИК

1. Паметник на загиналите в Балканската, Междусъюзническата и Първата св. война. Открит на 07.05.1989 г. на площадката пред училищния двор. Този паметник е копие на съществуващия преди това войнишки паметник на загинали от селото, намиращ се в двора на училището. Изработен е от каменоделците Пенчо Качамаков от с. Типченица, Врачанско и Стефан Нинов от с. Горник. Открит на 07.05.1920 г.
 2. Тракийско светилище на 2 км южно от селото.
 3. Праисторическо селище непосредствено в източния край на селото.
 4. Праисторическо селище на 5 км южно в м. "Кални затул".
 5. Антично селище при вливането на р. Панега в р. Искър, на 3 км източно от селото.
 6. Античен некропол - при вливането на р. Панега в р. Искър, на 3 км. Източно от селото.
 7. Антично селище - в м. „Латински геран“, в двора на ТКЗС.
 8. Антично селище в м. "Буков дол", на 1 км южно от селото.
 9. Антично селище в м. "Манастира", на 2 км югозападно от селото.
 10. Римски път - Друм, на 2 км югозападно от селото, м. "Манастира".
- С писмо № 4135/27.11.1984 г. на НИПК като архитектурни паметници с местно значение са декларирани:
11. Първа къща на Илия Вълчев Даскалов / с паметна плоча на Цв. Даскалов, п.6, кв. 15, пл. №262/
 12. Втора къща на Илия Вълчев Даскалов - п.10, кв.15, пл.262
 13. Къща на Ненчо Ненов Ценков-Вълчинковски - п.8, кв.26, пл.249 /сега на Иванка Хр. Ненова/.

с. ДЕВЕНЦИ

1. Пещера "Хайдушката", обявена със Заповед №163/27.05.1976 г.
2. Пет тракийски могили.
3. Пет могили в м. "Манастира".
4. Праисторическо селище в м. "Маркова могила", 5 км югозападно от селото.
5. Праисторическо селище в м. "Пипра" на 3,5 км източно от селото.
6. Антично селище в м. "Маркова могила" на 5 км югозападно от селото.
7. Антична крепост в м. "Маркова могила".
8. Антично селище на 1,5 км северно от селото
9. Праисторически находки в "Хайдушката пещера", 4 км югозападно от селото.

гр. КОЙНАРЕ

1. Надгробни могили -10 бр.
2. Праисторическо селище в м. "Лозята", на 4 км северно от града.
3. Праисторическо селище в м. "Германския път", на 6 км югоизточно.

4. Антично селище в м. "Мелница-Житница", на 2,5 км североизточно от града.
5. Антично селище в м. "Калето", на 4,5 източно.
6. Антично селище в м. "Лозята", на 4 км северно.
7. Античен некропол в м. "Белиябрег", на 4 км източно.
8. Антично селище на 1,5 км северно от града.
9. Летен дъб, обявен със Заповед № 583/26.09.1984 г.

с. ЛЕНИЦА

1. Паметник на загиналите в Балканската, Междусъюзническата и Първата световна война - в центъра на селото. Построен през 1932 г. от семействата на пострадалите.
2. Три надгробни могили.
3. Праисторическо селище в м. "Кленовит", на 3 км северно от селото.
4. Антично селище в м. "Кленовит", на 3 км северно от селото.
5. Цер в м. "Петолъчката". Обявен със Заповед №06/07.04.1983 год. - **браконьерска сеч /1994 г./**
6. Летен дъб край фурната на селото. Обявен със Заповед № 306/07.04.1983 г.
7. Историческо място "Местността Мариновец" - Заповед 356/05.02.1966 г. на председателя на Комитета по горите и горската промишленост, с площ 4 ха ДГФ, прекатегоризирано в защитена местност "Мариновец" със Заповед №РД-755/10.06.2003 год. на Мин. на околната среда и водите, държ. вестник-бр.60/2003 г.

с. РАДОМИРЦИ

1. Паметник на загиналите от селото в Сръбско-българската, Балканската, Междусъюзническата и Първата световна война. Изработен в с. Кунино, Врачанско. Открит на 05.11.1989 г. по инициатива на набор-1925 г.
2. "Хумата" - историческо място. Заповед № 92/10.02.1982 г, заведено под № 884 в Държавния регистър на защитените територии, с площ 0,8 ха. - Държ. вестник, бр.22/1982. **ЗАЛИЧЕНО** от Държавния регистър на защитените територии със Заповед №РД-337/31.03.2003 г. на Министъра на ОСВ /Д.Арсенова/, държ. вестник, бр.42/май 2003.
3. Могили - 2бр.
4. Праисторическо селище - североизточно до язовира.
5. Антично селище до микроязовира.
6. Антично селище до шосето.
7. Полски бряст в м. "Белият мост", обявен със Заповед № 1762/28.06.1972 г. на МГОПС.
8. Белият мост - архитектурен ПК с местно значение. Строен 1850 година. С писмо № 4135/27.11.1984 г. на НИПК са декларирани като архитектурни паметници и следните къщи:
9. Къща на Иванка Козарска - известна като къщата на Козарите.
10. Къща на Тодор Ст. Рабаджиев /известна- Рабаджийте/.
11. Къща на Стефан Ат. Гущеров - известна "на Гущерите"
12. Къща на Димитър Христов /наследници - Хр. Д. Христов/
13. Къща на Хр. Стойков - сега насл. Г. .Хр.Стойков.
14. Къща на Георги Митрев - известна - "на Георги Бирника".

с. РЕСЕЛЕЦ

1. Късно антична крепост "Калето" или „Градището" - 0,5 км западно от селото.
2. Антично селище в м. "Куклите" - 0,5 км западно от селото.
3. Средновековна църква в м. "Кръстатото дърво" или "Манастира" - 0,3 км югозападно.

4. Могили-46р.
5. Праисторическо селище в м. "Тепето" - 3 км западно.
6. Праисторическо селище в м. "Чудна", на 5 км западно.
7. Античен водопровод в м. "Добри дол", на 1 км западно и на 0,5 км югозападно от късноантичната крепост.
8. Антична крепост "Калето" в м. "Ласкар", 1 км източно от жп прелез, на 2 км югоизточно от селото.
9. Антична крепост "Калето" в м. "Реселешки кукли", на 0,5 км източно.
10. Антично селище „Торно селище“, под „Реселешките кукли“, на 0,5 км югозападно от гара Реселец, на левия бряг на р. Искър.
11. Антично селище в м. "Средна лъка", на 4 км югоизточно от гара Реселец, до жп моста и на 6 км югоизточно от селото.
12. Средновековен некропол - в селото, в двора на бившето ТКЗС.
13. Антично селище - до рибарника.
14. Праисторическо селище - до реселешката хижа.
15. Скално образувание "Купените" - заповед № 3702/29.12.1972 год. на МГОПС, Държ. вестник, бр. 13/13.02.1972 г.
16. Скални образувания "Скалните кукли", "Свинкса - Портата - Бучката - Замъка - Петела" - Заповед № 3702/29.12.1972 г. на МГОПС, държ. вестник, бр. 13/13.02.1972 г.
17. Скално образувание "Куклите" в местността "Улея". Заповед 1799/30.06.1972 г. на МГОПС, държ. вестник, бр. 59/28.06.1972 г.
18. Тектонски гребен /пропадане/ "Калето" - Заповед № 703/07.04.1961 г. и № 708/04.04.1961 година.
19. Водопад "Скока" на р. Беликата. Със заповед № 1635/27.05.1976 г. на МГОПС.
20. Черна топола в м. "Орехов дол". Заповед 511/24.02.1976 г. на МГОПС.
21. Летен дъб в м. „Студенец“. Заповед 511/24.02.1976 г. на МГОПС.
22. Находище на див божур- природна забележителност в м. "Църка". Заповед №468/30.12.1977 г. на КОПС, заведена под №304 в Държавния регистър на защитените територии, с площ 1,0 ха - ПРЕКАТЕГОРИЗИРАНА в защитена местност със същото наименование със Заповед № РД - 720/10.06.2003 год. на Министъра на околната среда и водите - държ. вестник - бр.60/2003 год.
23. Летен дъб в м. "Средна лъка". Заповед 285/04.05.1979 г.
Със писмо № 4135/27.11.1984 г. на НИПК и във връзка със списък, одобрен от Комитет за изкуство и култура на 29.01.1979 г. са декларирани за архитектурни паметници:
24. Църквата "Св. Георги" - п.8
25. Къща-близнак на Ангел Даков /сега насл. Върбан Нинев Даков/, кв.16, пл.17 -**съборена**.
26. Къща на Иван Хинов /сега Петър Хр. Иванов/, пр.6, кв.15, пл.69
27. Мост между с. Реселец и с. Бресте
28. Воденицата и тепавицата на Васил Цанов Иванов - извън регулацията на селото.
29. Воденицата на Нина Т. Христова - до кв.15 - извън регулацията на селото.
30. Воденицата на Герчо Петрановски - между кв.63 и кв.64.

с. РАКИТА

1. Могили-36р.
2. Праисторическо селище до селото в района на стопанския двор.
3. Антично селище в района на селото.
4. Антично селище в м. "Умника".
5. Скален мост "Седларката" в м. "Езерото". Заповед №1799/30.06.1972 г. на МГОПС - държ.

вестник бр.59/28.06.1972 г.

6. "Могилата" - историческо място в м. "Черковището" - Заповед 582/26.09.1981 г. на председателя на Комитета за опазване на природната среда, заведено под №872 в Държавния регистър на защитените територии, с площ 4,5 ха - **ЗАЛИЧЕНО** от регистъра със Заповед № РД-337/31.03.2003 год. на Министъра на околната среда и водите /Д.Арсенова/, публикувано в държ. вестник бр.42/2003 год.
7. Цър в двора на Витан Гетов Тодоров - ул."Мирчовска" №10
Заповед №441/07.08.1978 г. на КОПС. държ. вестник от 1979 г.
8. Бяла черница на тротоара на ул."Ал. Стамболийски" 39. Заповед № 441/07.08.1978 г.
9. Бяла черница в двора на Мара Витанова Тодорова - ул."Хр. Ботев" 35. Заповед 441/07.08.1978 г.
10. Войнишки паметник на загиналите ракигчени във войните /1877-1878, 1885, 1912-1913, 1915-1918 и 1941-44 г./ Автор на проекта и негов изпълнител - скулпторът Мирослав Бонев - преподавател в Техникума по каменоделство с. Кунино. Открит на 24.10.1998 г. Намира се в центъра на селото на пощада до кмеството.

Архитектурни ПК: Писмо № 4135/27.11.1984 г. на НИПК:

11. Къща на Георги Глога - възрожденска
12. Къща на ул."Девенска" №25
13. Къща на Вера Бейкова - съборена
14. Магазин и жилище на Генчо Бейков - съборени
15. Къща на Петко Кроев /собственици Надежда Илиева Петкова и Валери Стоянов Василев/
16. Църквата "Св.Параскева"

с. Рупци

1. Четири могили.
2. Праисторическо селище в м. "Имането", на 4 км южно от селото
3. Праисторическо селище при рибарника, 5 км южно
4. Праисторическо селище при вилата на МЗ, 2 км северно
5. Праисторическо селище при разклона, 2 км северно.
6. Праисторическо селище при Подцентрала "Мизия", 3 км източно
7. Антично селище в м. "Имането", 4 км южно
8. Антично селище до южния край на селото.
9. Антично селище в м. "Жабек", на 1,5 км северозападно.
11. Къщата на Иван Комитата-архитект.паметник-писмо № 4135/27.11.1984 г. на НИПК.

с. СУХАЧЕ

1. Паметник на загиналите в Балканската и Междусъюзническата война. Дело на каменоваятеля Пенчо Карамачков от с. Типченица, Врачанско. Открит на 14.09.1914 г. Намира се в центъра на селото на площада пред училището.
2. Паметник "Дядо Вълко" на загиналите партизани и ятаци в м. „Голия връх” над селото. Поставен през 1957/58 г. Открит на 07.05.1959 г. Проектът е дело на арх.Бенчо Цолов от с. Габаре, Врачанско.
3. Четири надгробни могили.
4. Праисторическо селище в м."Селището", на 3 км западно
5. Антично селище в м. "Селището", на 3 км западно

6. Орех в кв. 19 на селото. Заповед №306/07.04.1983 год.
7. Историческо място „Голият връх” - Заповед 356/05.02.1966 на МГТП, площ 7,0 ха., ДГФ, заведено под №72 в Държавния регистър на защитените територии - ПРЕКАТЕГОРИЗИРАНА в защитена местност с наименование „Голият връх” със Заповед №РД-756/10.06.2003 год. на Мин. на околната среда и водите, държ. вестник бр.60/2003 год.
8. Историческо място "Държавна гора в м. Дреновица" - заповед 356/05.02.1966 г. на МГТП, площ 20,0 ха, ДГФ., заведено в Държавния регистър на защитените територии под № 73 - ПРЕКАТЕГОРИЗИРАНО в защитена местност "Дреновица" със Заповед №РД-757/10.06.2003 год. на Министъра на околната среда и водите, държ. вестник -бр.60/2003 год.
9. Къща на Стефан Ватев /старата поща/ п.5, кв.31, пл.149 - арх.паметник на културата - писмо №4135/27.11.1984 г. на НИПК.
10. Къща на Пешовите / сега на Мария Петкова Пешова/ - писмо №4135/27.11.1984 г. на НИПК.

с. ТЕЛИШ

1. Паметник- костница в парка "Телишкиредути", където на 12.10.1877 г. загиват 674 рускивоинизаосвобождениетонаселоТелиш. Поставенпрез 1878-1879 г. Излят в Русия и пренесен в България. Известенкато "Черниятпаметник".
- 2 - 3 -4 и 5. - Паметник - братскигробищаназагиналирускивоиниотЛейбгвардейскиегерскиполк.
6. Паметник - братскамогилааназагиналирускивоиниотТретабатарей и напърваартилерийскабригада.
7. Паметникназагиналите в Балканската, Междусъюзническата и Първата световна война. В центъра на селото пред кметството.
8. "Калето" - историческото място в м. "Пипра-калето". Заповед №23/30.01.1978 г. Държ. вестник бр. 12/1978 г., заведено под № 749 в Държ. регистър на защитените територии, с площ 1,1 ха - ПРЕКАТЕГОРИЗИРАНО в защитена местност със същото наименование със Заповед №РД-728/10.06.2003 год. на Министъра на околната среда и водите - Държ. вестник бр.60/2003 год.
9. Праисторическо селище в м. "Редутите"- северозападно от селото.
10. Праисторическо селище в м. "Тръстелниците" на 1,5 км северно от селото.
11. Праисторическо селище при м. "Кряво зовира" - 1 км северно от селото.
12. Антично селище в м. "Пипра", 7 км югозападно
13. Антично селище при Горния язовир - 3 км южно
14. Антично селище в м. "Вулеванива" - 3,5 км югозападно
15. Антично селище в м. "Тръстелниците" - 1,5 км северно
16. Праисторическо селище в м. "Пипра" - 7 км югозападно от селото - включен в режим А
17. Праисторическо селище в м. "Лъга" - 1,5 км северозападно от селото - в режим А
18. Четиринадгробни могили - в режим А

с. ЧОМАКОВЦИ

1. „Ганова могила", на 2 км северно от селото.
2. "Усова могила" - на 1 км югозападно

3. Праисторическо селище в м. "Обреша" на 2,5 км източно
4. Праисторическо селище в м. "Маркова могила", на 2,2 км югоизточно
5. Антична крепост в района на селото.
6. Антични мозайки в двора на Офицерски - в селото.
7. Летен дъб в м. „Големото дърво“. Заповед №306/07.04.1983 г.- **бракониерска сеч 1999 г**
8. Къща на Йонко Цветков Маринов - Писмо № 4135/27.11.1984 г. на НИПК

➤ **Реселец** е бил голям средновековен град и крепост и важен административен център в средновековната българска държава. През 17 век Реселец е изгубил статута си на град и е записан като село. В землището на селото са запазени много старинни имена на местности: Бръглес, Връница, Въгреница, Голеш, Гламеа, Джуглата, Крешта, Острога, Пукела, Прокопанта, Пропасище, Разтока, Рудината, Стублата, Чутна и др.

Освен на исторически находки района на село Реселец е богат на природни забележителности, които го правят едно от най-красивите села в Общината. Природата е най-внушителна от целия район. Тук има разнообразни пещери и местности, които могат да представляват туристически интерес. Забележителност представлява природния феномен "Пропадалото", който представлява тектонски гребен, разположен на 1 км от селото в местността "Калето". Това е район с дължина около 250 м и ширина 30-40 м, който е пропаднал с около 30 м. Отвсякъде го обграждат отвесни скали и слизането в него става по пъточка между тях. Това е едно от малкото места в България, където се среща скорпион.

В местността "Калето" има бивш резерват за отглеждане на диви кози и муфлони. Тук се срещат диви кокичета и дива зелка. В "Калето" има много пещери, които служат за тренировки на алпинисти и пещерняци. По проект „Развитие на туристическа атракция “Тектонски гребен Калето”, финансиран от ОП „Регионално развитие“ 2007-2013г. Община Червен бряг изпълни инвестиционни мерки за туристическа инфраструктура и социализация на природните забележителности — както на водещата атракция Тектонски гребен „Калето“, така и на съпътстващата атракция „Реселешки кукли“.

В близост до Реселец се намира естествена пещера, скрита под водопада "Скока" на река Белилката, в която има сталактити и сталактони.

На територията на село Реселец има много защитени природни обекти, които са:

- Скално образувание "Кулените"
- Скални образувания "Скалните кукли" - "Сфинкса-Портата-Бучката-Замъка-Петела"
- Скално образувание "Куклите" в местността "Улея"
- Тектонски гребен "Калето"
- Водопад "Скока" на река Белилката
- Находище на див божур в местността "Щръка"
- Черна топола в местността "Орехов дол"
- Летен дъб в местността "Студенец"
- Летен дъб в местността "Средна лъка"

В съчетание с уникалните си климатични дадености - предпоставка за развитието на балнеоложки туризъм, с. Реселец е един естествен туристически център в общината.

Телиш - в района на неолитното селище в м. "Редутите" е открита най-богатата в света колекция от седящи на трон богини.

Приложение 4

Традиции, обичаи, прояви, събития и атракции.

Заговезни- старите хора помнят този празник като карнавал, който преминава през улиците на града, палят се огньове, гонят се злите духове и тъмните сили и се подготвят да посрещнат светлината и идващата пролет. Момците събират на големи купища отпадъци от слама и царевичак, които запалват или подпалват стари кошерища, натъпкани със слама и набучени на висок прът. Напевни провиквания и гърмежи на пушки и пищови придружават лумналите огньове. След това момците се състезават в прескачане на грамадни огньове. Припевките и гърмежите на момците са криели свой интимен замисъл: да ги чуят момите, които слушат и наблюдават тържественото зрелище.

Същата вечер във всяко семейство е приготвена богата и разнообразна вечеря: обичайната баница от печени кори, сварени яйца, пълнени чушки и сарми, опшав и специална за случая бяла халва с орехови ядки. Всички по-млади хора и особено младите семейства отиват при по-възрастните роднини, на които целуват ръка и искат "прошка" за причинените обиди през годината.

В сценичния си вариант този обичай днес се е запазил и ежегодно се празнува с пишно кукерско шествие в село Глава и гр. Койнаре.

Ладуване /Припяването на пръстени/- подготвяно е на 31 декември след обяд, когато момите се събират пред дома на "най-личната" мома в махалата. Всяка носи своя пръстен и пръстените на майка си и баба си, навързани на червен конец и китка здравец и чемшир - символ на здраве и благополучие. Тук момите под звуците на гайда или духова музика, извиват кръшно хоро, съпроводено с подходяща песен за случая. След това те влизат в двора на момата, където е поставено калайдисаното котле, покрито с бяла кърпа и налято с вода, в което спускат пръстените, които се очаква да замръзнат през нощта, за да бъде годината "берекетна", а момите - с щастлива съдба. На следващия ден 1 януари, момите идват преди обед пред двора с пръстените. Отново игри и песни, след което се събират в двора около котлето, връзват здраво с кърпа очите на "личната" мома и тя започва да изважда последователно пръстените, вдигайки ги високо с ръка, като нарича коя мома за момък с каква професия ще се омъжи. Например - за шивач, обушар, кожухар, грънчар, земеделец, овчар и др.

Така с весела глъчка, с припев, подходяща песен при всеки пръстен, протичало това моминско тържество. В сценичния му вариант Ладуването се среща в салата Телиш, Горник и Ракита.

Оброци- старите хора вярвали в природните стихии и с различни обреди започнали да се прекланят пред тях. Така възникнали оброците. Някои от тях са правени и по родове. С тях хората искали да омилостивят природните стихии и да осигурят от земята повече берекет. След изморителния труд на нивата, на оброците отивали да се повидят. Събирали се на приказка. Така с размумка им олеквало на душата. Искали макар и за ден да забравят семейните грижи. Оброчните места считали за святи. На някои от тях имало забит камък с кръст.

При всеки оброк на уречения ден, хората спирали работа, заколвали животно и

започвали да се гощават и веселят.

С особен интерес и подкрепа от местното население се прави традиционния оброк на Спасовден в м."Кленовит" в с. Лепица. Всички оброци в Телиш пък са свързани с водата - провеждат се близо до нея, използва се в ритуалите. Възстановен е и оброкът на Св.Илия в Червен бряг - м.Езерото и в Сухаче.

Еньовден- на 24 юни в Община Червен бряг се отбелязва Еньовден-празникът, посветен на слънцето и борбата срещу болестите. Той съвпада с лятното слънцестоене, затова много от поверията са свързани с пътя на небесното светило. Вярва се, че до Еньовден билките и тревите придобиват целебна сила. Не случайно този ден е известен и като Иван билкобер.Рано сутрин преди изгрев слънце жените събират лечебни билета. От тях се прави Еньовски венец, през който всички трябва да се проврат за здраве. Той се запазва през цялата година и после с него се лекуват болните родилки.

Има още един задължителен обичай - на Иван билкобер всеки трябва да се изкъпе обредно, за да си отидат лошите болести. Смята се, че след като е преминало зенита си, слънцето тръгва надолу да се изкъпе в живата еньовскавода, затова и хората бързат да го последват и още преди да се покаже небесното светило, хукват към извори и реки. Оттам се взема вода и за вкъщи, с която по-късно се мият.

Врачи и лечителки събират на този ден 77 и половина билки, смята се, че болестите по света са 77, а половината е за онази болест, за която няма лек.

Празнува се организирано в Ракита и Рупци.

Великден- това е един от традиционните празници, които се празнуват и в ябланския край.

Яйцата се боядисват на Велики четвъртък или съботата пред Великден. Също така на Велики четвъртък се заместват великденските хлябове и козунаци.

Първото яйце, което се боядисва, трябва да е червено. Червените великденски яйца се боядисват обикновено на Велики Четвъртък или на Разпети Петък. С първото, боядисано в червено яйце бабата чертае кръстен знак по челата на децата, за да са здрави и румени през годината. Червено яйце се поставя под иконата в къщата.

Празничната трапеза не се вдига три дни. Младите хора посещават кумовете си, като задължително носят боядисани яйца.

Великден се празнува в продължение на три дни. Сутринта всички отиват на черква за тържествената литургия и се връщат със запалени свещи вкъщи, като се поздравяват с "Христос Възкресе!"

Чества се във всеки български дом.

Лазаровден- в лазаруването участват момичета, които се групират по възраст и на отдел групички. Облечени са в празнични дрехи / в повечето случаи с народни носии/ и с цветни венци на главите. В ръцете лазарките носят кошнички, окичени със зеленина за събиране на даровете.

Групите на момичетата влиза във всяка къща и изпълнява песен за здраве, плодородие, щастлив живот и берекет. Играят несклучено лазарско хоро. Стопаните ги даряват с яйца, орехи, пари.

Когато свърши лазаруването, лазарките си поделят събраните дарове и си устройват обща трапеза в дома на водачката.

Според поверието целия обред има посветителен характер за момичетата -лазарки. От този момент те влизат в групата на момите и вече са готови за женитба и продължение на рода.

Народът е казал, че мома, която не е лазарувала, не може да се омъжи.

Лазарски групи има в много селища от общината. С лазарските обичаи сме се представяли и на традиционния национален събор на народното творчество в Копривщица. Със своята автентичност при пресъздаване на обичая се отличават групите в Горник, Глава и Телиш.

Връбница /Цветница/- чества се в неделя преди Възкресение. Връбница е голям църковен празник. Всички ходят на тържествена служба, от където си взимат осветени върбови клончета. След излизането от църквата с върбовите клончета, те се занасят по къщите и се слагат до иконата.

Ако някой от семейството се разболее, запалват тази върбова клонка и кадят с нея болния, ако е урочасано дете, измиват очите му с вода, в която са натопили върбовото клонче.

Бъдни вечер и Коледа- за местното население Коледата и Бъдни вечер са големи празници.

Бъдни вечер- тя е първата вечер. Най-важна роля при нея играе бъдникът, празничната трапеза и коледарите.

Бъдникът - това е дъбово или крушово дърво, отсечено и донесено в къщи, за да се поддържа огъня през нощта.

Празничната трапеза - тя е тържествена. На нея освен хлябовете /питка с пара/ се поставят и ястия / все постни и нечетен брой/ - варен боб, сарми с ориз, пълнени чушки, тиквеник, орехи, сушени сливи, кромид лук и др. Слага се специален ошав, вино и ракия.

След като седнат никой не става. След като се наядат, всички стават едновременно, за да не се губи стоката. Трапезата не се вдига до сутринта, защото се вярва, че през нощта умрелите идват, за да се навечерят и да се погрижат за благополучието на живите.

Всички са в обхванати от трепета на очакването, с който ще посрещнат коледарите.

Коледа - тя е своеобразно продължение на Бъдни вечер. На този ден се в дома се внася елхово дръвче и се украсява със сухи плодове, гирлянди, топчици, свещички и други играчки.

На Рождество Христово свършват постите и обядът е блажен и много богат. На него задължително се поднася баница с късмети, пита, основните ястия през този и следващите дни са приготвени от свинско месо. Вечерта на коледа всеки си стои в къщи.

Народната традиция е свързана с обичая коледуване и в червенобрежкия край е обичай да се коледува. Основни участници са млади мъже - ергени. Подготовката им започва от Игнажден. Тогава разучават коледарски песни, създават коледарска група и определят водач на групата, който е възрастен и женен мъж. Облечените празнично, в повечето случаи с народни носии, коледари са с накичени с китки калпащи, а в ръцете си носят тояги. Времето за коледуване по традиция е строго определено - от полунощ до изгрев слънце на Коледа. Според преданията коледарите със своите песни пропъждат таласъмните и караконджолите.

Те обхождат домовете, като тръгват винаги в източна посока. Във всеки дом изпълняват песен за прослава на стопаните и благопожелание. Стопаните ги даряват с краваи, пари, месо, боб, брашно и др.

Обичаят Бъдни вечер с коледуването в нашия край бе най-ревностно опазван през годините.,

Обичаите **Трифон Зарезан, Йордановден и Ивановден** също са емблематични за червенобрежка община.

Тодоровден с традиционните кушии от години наред се чества ежегодно в с. Радомирци.

От останалите пролетни и летни обичаи са запазени **Калуша, Пеперуда и Герман**, но предимно представяни в сценичен вариант на празниците на народното творчество.

Ивановден в с. Реселец: един самобитен обичай, празнуван от незапомнени времена в селището. Още не затихнали страстите и възбужденията от предния празник-Йордановден, когато смелчаците ваят кръста от реката, реселчани отново се събират заедно.

В българската народна традиция Ивановден е свързан с обичая да къпят обредно за здраве младоженците, сключили брак през годината. Той се празнува и от именниците, които посрещат с трапеза своите гости. Но в с.Реселец на този ден мало и голямо се стича около ледените води на р. Ръчене, точно между църквата и училището, където млади ергени започват ритуалното пренасяне през реката. Преди това реката се освещава от възрастна жена, която последователно изсипва вино, житни зърна, китка здравец и златна пара с наричанията "Който премине реката, прегази или бъде пренесен, ще бъде здрав и жилав като здравеца, силен като кръвта и вечен като златната пара, ще е сит и пресит, ще му е пълно и препълно, през прага му ще прелива от щастие и благополучие..." На отсрещния бряг на реката, под звуците на духовна музика, се извива кръшно хоро около препълнената с ястия трапеза, а всички, си пожелават цяла година да не ги стигат зли болести и лоши мисли.

ВОЕННИ ПАМЕТНИЦИ
на територията на община
Червен бряг

МИНИСТЕРСТВО НА ОТБРАНАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

АНКЕТНА КАРТА

Военни паметници в България

1.	Наименование	Паметен знак на загиналите в Балканската, Междусъюзническата, Първата и Втората световни войни
2.	Местоположение	село Глава Червен бряг Плевен град/село община област
3.	Точно място на което се намира	Поставен лявата страна на фасадата на кметство с. Глава
4.	Какъв е паметника <i>/паметник, монумент, костница, военно гробище и др./</i>	Паметник (паметен знак)
5.	Размери, описание	Ширина 2 м., височина 1,80+0,60
6.	От какъв материал е направен	Бял врачански мрамор
7.	Проектант и изпълнител	Автор на проекта – скулптурът Милослав Бонов – преподавател в Техникума по каменоделство – с. Кунино
8.	Дата на откриване <i>/от кого/</i>	31.10.1997 г. – ръководството на община Червен бряг, кметство с. Глава, представителен взвод от Под. 38960 – с. Пелиш
9.	Каква сума е изразходвана за построяването	Обща стойност на проекта – 64 900 лв., средствата набрани от: кметството (600 лв.), фирми, спомоществуватели, община Червен бряг
10.	Чия собственост е	Публична общинска собственост

	паметника и земята на която е построен <i>/държавна, общинска, частна/</i>	
--	---	--

<http://www.memorials.bg/scripts/isapivwb.dll?id=14933>

11.	Какво събитие увековечава <i>/война, битка, виден пълководец, герои от войните/</i>	Паметта на загиналите от селото в Балканската, Междусъюзническата, I и II световна войни.
12.	Кога се чества паметника и с какво мероприятие	С граждански ритуал на 6 май.
13.	Надписи на паметника	Виж Приложение № 1
14.	Списък на убитите <i>Приложение №1</i>	<u>Да</u> Не Забележка: ако има списък на убитите да бъде приложен отделно
15.	Снимка <i>Приложение №2</i>	<u>Да</u> Не Забележка: Снимките да бъдат направени от четирите страни, ъглово и общ план
16.	Състояние /описание/ <i>Приложение №3</i>	<u>Отлично</u> Добро Лошо Разрушен подчертайте отговора ПОПЪЛНИ

АНКЕТНА КАРТА

Военни паметници в България

1.	Наименование	„Димитър Късовски” 1896-1940г.- основател на партийна организация в с.Бресте , член на ОК на БКП , делегат на Витошката партийна конференция
2.	Местоположение	град/село Бресте община Червен бряг област Плевен
3.	Точно място на което се намира	В центъра на селото.
4.	Какъв е паметника <i>/паметник, монумент, костница, военно гробище и др./</i>	монумент
5.	Размери, описание	2м височина ширина 60 на 60 см
6.	От какъв материал е направен	Варовик и 2 гранитни плочи
7.	Проектант и изпълнител	не е известно
8.	Дата на откриване <i>/от кого/</i>	не е известно
9.	Каква сума е изразходвана за построяването	не е известно
10.	Чия собственост е паметника и земята на която е построен <i>/държавна, общинска, частна/</i>	Публична общинска собственост

11.	Какво събитие увековечава /война, битка, виден пълководец, герои от войните/	Герой от войната.
12.	Кога се чества паметника и с какво мероприятие	9 септември – с полагането на венци
13.	Надписи на паметника	Българио, за теб умряха.
14.	Списък на убитите <i>Приложение №1</i>	<u>Да</u> Не Забележка: ако има списък на убитите да бъде приложен отделно
15.	Снимка <i>Приложение №2</i>	<u>Да</u> Не Забележка: Снимките да бъдат направени от четирите страни, ъглово и общ план
16.	Състояние /описание/ <i>Приложение №3</i>	Отлично <u>Добро</u> Лошо Разрушен подчертайте отговора Облицовката от мраморни плочи на постамента е частично разрушена, има нужда от подмяна на плочи, да се преобядиса оградата. ПОПЪЛНИ

- Попълва се на компютър, пишеща машина или четливо на ръка

Данните от анкетната карта ще бъдат въведени в официалния електронен регистър на Министерството на отбраната, в който ще бъдат включени всички военни паметници на територията на Република България.

МИНИСТЕРСТВО НА ОТБРАНАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

АНКЕТНА КАРТА

ВОЕННИ ПАМЕТНИЦИ В ОБЛАСТ ПЛЕВЕН

1.	Наименование	Паметна плоча на загиналите от Червен бряг в Отечествената война
2.	Местоположение	Червен бряг Червен бряг Плевен град/село община област
3.	Точно място на което се намира	Градска градина «Пеко Таков»
4.	Какъв е паметника <i>/паметник, монумент, костница, военно гробище и др./</i>	Чешма
5.	Размери, описание	Ширина – 1,50 м., височина – 1,60 м.
6.	От какъв материал е направен	Бял камък
7.	Проектант и изпълнител	Инициатор за построяването е поручик Георги Ив. Георгиев – инвалид от Отечествената война
8.	Дата на откриване <i>/от кого/</i>	1947 г.
9.	Каква сума е изразходвана за построяването	Неизяснена
10.	Чия собственост е паметника и земята на която е построен <i>/държавна, общинска,</i>	Публична общинска собственост

	частна/	
--	---------	--

11.	Какво събитие увековечава /война, битка, виден пълководец, герои от войните/	В памет на загиналите за свободата на родината 1912-1913; 1941-1945; 1915-1918
12.	Кога се чества паметника и с какво мероприятие	9 май – с граждански ритуал
13.	Надписи на паметника	„Чест и слава на героите от войните” По 2 кръста от двете страни на чешмата и фронтален надпис: „В памет на падналите за свободата на родината”. От дружества военно и трудово инвалидни 1947 г.
14.	Списък на убитите <i>Приложение №1</i>	Да <u>Не</u> Забележка: ако има списък на убитите да бъде приложен отделно
15.	Снимка <i>Приложение №2</i>	<u>Да</u> Не Забележка: Снимките да бъдат направени от четирите страни, ъглово и общ план
16.	Състояние /описание/ <i>Приложение №3</i>	Отлично <u>Добро</u> Лошо Разрушен подчертайте отговора Освежаване на буквите, подмяна на някои от плочите ПОПЪЛНИ

АНКЕТНА КАРТА

ВОЕННИ ПАМЕТНИЦИ В ОБЛАСТ ПЛЕВЕН

1.	Наименование	Паметник на загиналите от Червен бряг във войните
2.	Местоположение	Червен бряг Червен бряг Плевен град/село община област
3.	Точно място на което се намира	Ул. «Антим 1» № 1 , Градска градина «Пеко Таков»
4.	Какъв е паметника <i>/паметник, монумент, костница, военно гробище и др./</i>	Паметник
5.	Размери, описание	Ширина – 1,70 м., височина – 3,25 м.
6.	От какъв материал е направен	Монолитен камък
7.	Проектант и изпълнител	Проекта е на Иван Иванов – художник Изпълнител Радой Марков Радойчовски - каменоделец
8.	Дата на откриване <i>/от кого/</i>	04.10.2012 г.областен управител, общинско ръководство, Плевенска митрополия
9.	Каква сума е изразходвана за построяването	Със средства на общината – 24 693 лв.
10.	Чия собственост е	Публична общинска собственост

	паметника и земята на която е построен <i>/държавна, общинска, частна/</i>	
--	---	--

11.	Какво събитие увековечава <i>/война, битка, виден пълководец, герои от войните/</i>	В памет на загиналите във войните за свободата на родината
12.	Кога се чества паметника и с какво мероприятие	9 май – с граждански ритуал
13.	Надписи на паметника	
14.	Списък на убитите <i>Приложение №1</i>	<u>Да</u> Не Забележка: ако има списък на убитите да бъде приложен отделно
15.	Снимка <i>Приложение №2</i>	<u>Да</u> Не Забележка: Снимките да бъдат направени от четирите страни, ъглово и общ план
16.	Състояние /описание/ <i>Приложение №3</i>	<u>Отлично</u> Добро_ Лошо Разрушен

- Попълва се на компютър, пишеща машина или четливо на ръка

Данните от анкетната карта ще бъдат въведени в официалния електронен регистър на Министерството на отбраната, в който ще бъдат включени всички военни паметници на територията на Република България.

Попълнените анкетни карти да бъдат изпращани в дирекция „Садрова политика“ МО, София 1092, ул. „Дякон Игнатий“ №3, тел. За контакти: 922 05 79, факс: 987 96 93
e-mail: i.antonov@mod.bg

МИНИСТЕРСТВО НА ОТБРАНАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

АНКЕТНА КАРТА

Военни паметници в България

1.	Наименование	Паметник на падналите във войните през Балканската, Междусъюзническата, Първата и Втора световна война
2.	Местоположение	Телиш Червен бряг Плевен град/село община област
3.	Точно място на което се намира	В центъра на село Телиш – пред сградата на кметството
4.	Какъв е паметника <i>/паметник, монумент, костница, военно гробище и др./</i>	Паметник
5.	Размери, описание	Ширина -2 м., дължина – 2,40 м., височина – 5 м. Архитектурна композиция – постамент, върху който в цял ръст стои фигура на войник. На фронталната част е поставен метален кръст „Орден за храброст Св. Георги с мечове”.
6.	От какъв материал е направен	Бял врачански камък, а основата е правена по-късно и е от мозайка
7.	Проектант и изпълнител	Автор на проекта е Стефан Стефанов от отдела на паметниците на военните гробове към Министерството на войната.
8.	Дата на откриване <i>/от кого/</i>	10 ноември 1929 г. Мин. на войната – генерал лейтенент Н. Бакърджиев, присъстват още и: н-к на Плевенския гарнизон, орк.управител Хайдутов, протосингел на врачанския митрополит Евлоги
9.	Каква сума е	107 000 лв, в т.ч. 67 000 лв. Дарява подофичерското

	изразходвана за построяването	дружество, 20 000 лв. Отпуска Министерството на войната и 20 000 лв. Кметство с. Телиш
10.	Чия собственост е паметника и земята на която е построен <i>/държавна, общинска, частна/</i>	Публична общинска собственост

<http://www.memorials.bg/scripts/isapivwb.dll?id=14933>

11.	Какво събитие увековечава <i>/война, битка, виден пълководец, герои от войните/</i>	Паметта на загиналите във войните
12.	Кога се чества паметника и с какво мероприятие	6 май с военен ритуал, Димитровден (събора на селото) и др. Селски празници, а след добавяне и на допълнителни имена на загиналите във II Св. Война, се чества и на 9 май.
13.	Надписи на паметника	Виж Приложението
14.	Списък на убитите <i>Приложение №1</i>	<u>Да</u> Не Забележка: ако има списък на убитите да бъде приложен отделно
15.	Снимка <i>Приложение №2</i>	<u>Да</u> Не Забележка: Снимките да бъдат направени от четирите страни, ъглово и общ план
16.	Състояние /описание/ <i>Приложение №3</i>	Отлично <u>Добро</u> Лошо Разрушен подчертайте отговора Нужно е буквите да се бронзират, защото за последен път са възстановявани около 1980 г. Необходимо е и почистване с пясъчно-струен апарат. Възстановяване на дясно рамо,

АНКЕТНА КАРТА

Военни паметници в България

1.	Наименование	Паметник на загиналите в Балканската и Междусъюзническата война		
2.	Местоположение	с. Сухаче	Червен бряг	Плевен
		град/село	община	област
3.	Точно място на което се намира	В центъра на с. Сухаче		
4.	Какъв е паметника <i>/паметник, монумент, костница, военно гробище и др./</i>	Паметник		
5.	Размери, описание	Ширина 3 м., височина 4 м. Състои се от 4 постаментата от дялани каменни блокове, от колона с надписи и върху нея каменна шапка, на която е поставена фигура на войник с пушка		
6.	От какъв материал е направен	Врачански камък		
7.	Проектант и изпълнител	Построен по инициатива на Министерството на войната, проектант – Стефан Стефанов		
8.	Дата на откриване <i>/от кого/</i>	14 септември 1914 г.		
9.	Каква сума е изразходвана за построяването	Волни пожертвования от близките на загиналите от щедри спомоществуватели		

10.	Чия собственост е паметника и земята на която е построен <i>/държавна, общинска, частна/</i>	Публична общинска собственост
-----	--	-------------------------------

<http://www.memorials.bg/scripts/isapivwb.dll?id=14933>

11.	Какво събитие увековечава <i>/война, битка, виден пълководец, герои от войните/</i>	В памет на загиналите във войните от с. Сухаче
12.	Кога се чества паметника и с какво мероприятие	С граждански ритуал на 2 юни и 22 септември
13.	Надписи на паметника	Виж приложението
14.	Списък на убитите <i>Приложение №1</i>	<u>Да</u> Не Забележка: ако има списък на убитите да бъде приложен отделно
15.	Снимка <i>Приложение №2</i>	<u>Да</u> Не Забележка: Снимките да бъдат направени от четирите страни, ъглово и общ план
16.	Състояние /описание/ <i>Приложение №3</i>	Отлично <u>Добро</u> Лошо Разрушен подчертайте отговора Нужно е освежаване на паметника и на буквите. ! Надписа на папката вече не се чете „Войнишката статуя е даром от каменоваятеля П. Хр. Качамаков от гр. Бяла Слатина”. Фрагмента с легналия лъв е свален преди години и доскоро се съхраняваше в кметството.

МИНИСТЕРСТВО НА ОТБРАНАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

АНКЕТНА КАРТА

Военни паметници в България

1.	Наименование	ПАМЕТНИК
2.	Местоположение	с. Рупци общ. Червен бряг обл. Плевен
3.	Точно място на което се намира	На площада пред читалището
4.	Какъв е паметника <i>/паметник, монумент, костница, военно гробище и др./</i>	ПАМЕТНИК
5.	Размери, описание	ширина -170 см. ,дължина 350 см.,височина 170 см,
6.	От какъв материал е направен	СТОМАНОБЕТОНОВА СТЕНА, КРЪСТ ОТ БЯЛ МРАМОР, ПЛОЧА ОТ БЯЛ МРАМОР, ПЛОЧА ОТ СИВ МРАМОР
7.	Проектант и изпълнител	Архитект: Румяна Цолова Изпълнител : комисия по благоустрояване
8.	Дата на откриване <i>/от кого/</i>	02 юни 2009 год.от кметство Рупци
9.	Каква сума е изразходвана за построяването	4 600.00 лв
10.	Чия собственост е паметника и земята на която е построен <i>/държавна, общинска, частна/</i>	ПУБЛИЧНА ОБЩИНСКА СОБСТВЕНОСТ

11.	Какво събитие увековечава /война, битка, виден пълководец, герои от войните/	герой от войните
12.	Кога се чества паметника и с какво мероприятие	02 юни 2009 г
13.	Надписи на паметника	ИМЕНАТА НА ЗАГИНАЛИТЕ РУПЧАНИ ВЪВ ВОЙНИТЕ – 35 ИМЕНА
14.	Списък на убитите <i>Приложение №1</i>	Да Забележка: ако има списък на убитите да бъде приложен отделно
15.	Снимка <i>Приложение №2</i>	Да Забележка: Снимките да бъдат направени от четирите страни, ъглово и общ план
16.	Състояние /описание/ <i>Приложение №3</i>	Отлично <u>Добро</u> Лошо Разрушен Забелязва се нарушена цялост на фугите. Необходими средства 200.00 лв за озеленяване около паметника

- Попълва се на компютър, пишеща машина или четливо на ръка

Данните от анкетната карта ще бъдат въведени в официалния електронен регистър на Министерството на отбраната, в който ще бъдат включени всички военни паметници на територията на Република България.

Попълнените анкетни карти да бъдат изпращани в дирекция „Садрова политика“ МО, София 1092, ул. „Дякон Игнатий“ №3, тел. За контакти: 922 05 79, факс: 987 96 93
e-mail: i.antonov@mod.bg

МИНИСТЕРСТВО НА ОТБРАНАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

АНКЕТНА КАРТА

Военни паметници в България

1.	Наименование	Паметник на загиналите във войните през 1885, 1912-1913 и 1915-1918
2.	Местоположение	Ракита Червен бряг Плевен град/село община област
3.	Точно място на което се намира	До кметството, в дясно
4.	Какъв е паметника <i>/паметник, монумент, костница, военно гробище и др./</i>	паметник
5.	Размери, описание	Ширина 90/90 см. , височина 3 м. Стилизиран правоъгълен елемент с орден за храброст с мечове на лицевата част и по един лъв на останалите три страни
6.	От какъв материал е направен	Врачански камък
7.	Проектант и изпълнител	Милослав Бонев, скулптур, преподавател в Техникума в с. Кунино
8.	Дата на откриване <i>/от кого/</i>	24.10.1998 г. От кметицата на с. Ракита Веселина Вълчева
9.	Каква сума е изразходвана за построяването	1500 лв.
10.	Чия собственост е	Публична общинска собственост

	паметника и земята на която е построен <i>/държавна, общинска, частна/</i>	
--	---	--

<http://www.memorials.bg/scripts/isapivwb.dll?id=14933>

11.	Какво събитие увековечава <i>/война, битка, виден пълководец, герои от войните/</i>	Паметта на загиналите ракичани във войните
12.	Кога се чества паметника и с какво мероприятие	С граждански ритуал на 6 май и на по-големите празници в селото
13.	Надписи на паметника	На лицевата страна 1877/1878 1885 1912-1913 1915-1918 1941-1945 Дълбок поклон и признателност към всички ракичани, участвали и загинали за свободата на България
14.	Списък на убитите <i>Приложение №1</i>	<u>Да</u> Не Забележка: ако има списък на убитите да бъде приложен отделно
15.	Снимка <i>Приложение №2</i>	<u>Да</u> Не Забележка: Снимките да бъдат направени от четирите страни, ъглово и общ план
16.	Състояние /описание/ <i>Приложение №3</i>	<u>Отлично</u> Добро Лошо Разрушен подчертайте отговора Има нарушена цялост на постаментата, част от надписа е обрушен

МИНИСТЕРСТВО НА ОТБРАНАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

АНКЕТНА КАРТА

Военни паметници в България

1.	Наименование	Паметник на загиналите във войните през 1885, 1912-1913 и 1915-1918 г.
2.	Местоположение	с.Радомирци Червен бряг Плевен град/село община област
3.	Точно място на което се намира	Центъра – до читалището
4.	Какъв е паметника <i>/паметник, монумент, костница, военно гробище и др./</i>	Паметник
5.	Размери, описание	Дължина – 4 м., ширина 2,60 м. височина – 4 м. Постамент, върху който е поставен фигура на лъв
6.	От какъв материал е направен	Врачански камък
7.	Проектант и изпълнител	Скулптури – Петър балакчиев, Тодор Варджиев, шрифт – Тодор варджиев
8.	Дата на откриване <i>/от кого/</i>	5 ноември 1989 г. – по инициатива на набор 1925 г.
9.	Каква сума е изразходвана за построяването	Няма сведения
10.	Чия собственост е	Публична общинска собственост

	паметника и земята на която е постоен <i>/държавна, общинска, частна/</i>	
--	---	--

<http://www.memorials.bg/scripts/isapivwb.dll?id=14933>

11.	Какво събитие увековечава <i>/война, битка, виден пълководец, герои от войните/</i>	Паметта на загиналите в Сръбско-Българската, Балканската, Междусъюзническата и Първата световна война от село Радомирци
12.	Кога се чества паметника и с какво мероприятие	С граждански ритуал на 6 май и на по-големи празници на селото
13.	Надписи на паметника	Виж приложението
14.	Списък на убитите <i>Приложение №1</i>	<u>Да</u> Не Забележка: ако има списък на убитите да бъде приложен отделно
15.	Снимка <i>Приложение №2</i>	<u>Да</u> Не Забележка: Снимките да бъдат направени от четирите страни, ъглово и общ план
16.	Състояние /описание/ <i>Приложение №3</i>	Отлично <u>Добро</u> Лошо Разрушен подчертайте отговора Необходимо е опресняване и бронзиране на буквите. ПОПЪЛНИ

- Попълва се на компютър, пишеща машина или четливо на ръка

МИНИСТЕРСТВО НА ОТБРАНАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

АНКЕТНА КАРТА

Военни паметници в България

1.	Наименование	Паметник на загиналите във войните през 1912-1913 и 1915-1916 г.
2.	Местоположение	с.Горник Червен бряг Плевен град/село община област
3.	Точно място на което се намира	Центъра, до училището
4.	Какъв е паметника <i>/паметник, монумент, костница, военно гробище и др./</i>	Паметник
5.	Размери, описание	Ширина 2 м., дължина 2,40 м, височина – 5 м. Архитектурна композиция, постамент, върху който в цял ръст стои фигура на войник
6.	От какъв материал е направен	Бял врачански камък
7.	Проектант и изпълнител	Стефан Минов Стефанов Пенко Христов Качаманов
8.	Дата на откриване <i>/от кого/</i>	7 май 1929 г., реставриран и открит на 7 май 1989 г., проект на скулптура Никола Корчев, София, Копието е изработено от каменоделците от Враца – Гурко Христов Полиев, Христо Николов Миндровски и Августин Ив. Августинов
9.	Каква сума е изразходвана за	16 хил. лв (по сведения на тогавашния кмет Цвятко Ив. Горунски)

	построяването	
10.	Чия собственост е паметника и земята на която е построен <i>/държавна, общинска, частна/</i>	Публична общинска собственост

<http://www.memorials.bg/scripts/isapivwb.dll?id=14933>

11.	Какво събитие увековечава <i>/война, битка, виден пълководец, герои от войните/</i>	В памет на загиналите във войните от с. Горник
12.	Кога се чества паметника и с какво мероприятие	На 6 май с граждански ритуал
13.	Надписи на паметника	Виж приложението
14.	Списък на убитите <i>Приложение №1</i>	<u>Да</u> Не Забележка: ако има списък на убитите да бъде приложен отделно
15.	Снимка <i>Приложение №2</i>	<u>Да</u> Не Забележка: Снимките да бъдат направени от четирите страни, ъглово и общ план
16.	Състояние /описание/ <i>Приложение №3</i>	Отлично <u>Добро</u> Лошо Разрушен подчертайте отговора Буквите се нуждаят от освежаване, особено на гърба на паметника, нуждае се от измиване